Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

- Bibeln, kristen tro och mänsklig vishet
- Syftet med Jesu tecken
- Hur realia hjälper för förståelsen
- Skillnaden mellan lag och evangelium, del V

Nr 1 2020 Årg. 84

INNEHÅLL

Redaktionellt 1
Bibeln, kristen tro och mänsklig vishet. SE 2
Syftet med Jesu tecken. Stefan Hedkvist 22
Hur realia hjälper oss att förstå bibeltexten bättre. Jesper Hansen ... 27
Skillnaden mellan lag och evangelium, del V. C.F.W. Walther 30
Frågor och svar 40
Utblick över samtiden 43
Litteratur 47
Gåvoredovisning 49

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Ingvar Adriansson
Redaktör: Seth Erlandsson
Redaktion är Stiftelsens styrelse: Egil Edvardsen (ordf, Ålgård), Seth Erlandsson (vice ordf), Västerås, Ingvar Adriansson (verks.ledare, Värnamo), Thomas Erlandsson (kassaförvaltare, Svärtinge), Tor Jakob Welde (Nesttun) och Ola Österbacka (sekreterare), samt för layout mm Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.
Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)
Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)
Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)
Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra porto- och emballagekostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är inom Sverige 60 kr och utanför Sverige 110 kr.

Prenumerationer och gåvor betalas enligt något av följande alternativ:
Inom Sverige:
Bankgiro 251-4701
Swish 123 626 9633
Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:
IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718, BIC/SWIFT: HANDSESS

Redaktionens adress:
Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås
E-post: seth.erlandsson@biblicum.se

Tidskriftens expedition:
Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby
Webbplats: www.biblicum.se; webbutik: forlag.biblicum.se
Beställningar även per e-post: biblicum@biblicum.se
Verksamhetsledare: Ingvar Adriansson, tfn +46 70 393 8127
Förlagssekreterare; Elaine Svensson; förlagsassistenter: Eivor och Kerstin Waljö
Personliga e-postadresser (även styrelsen): fornamn.efternamn@biblicum.se

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2020

REDAKTIONELLT

Varmt välkommen till en ny årgång av tidskriften Biblicum med underrubriken ”tidskrift för biblisk tro och forskning”. Varför är det så angeläget för Biblicum att kämpa för biblisk tro? Den inledande artikeln i detta nummer, Bibeln, kristen tro och mänsklig vishet, vill besvara den frågan. Den visar vad Biblicums kamp handlar om och vad som är skillnaden mellan mänsklig vishet och biblisk tro. Jag betraktar den som ”ett testimonium”, mitt vittnesbörd också när jag en dag fått lämna det jordiska och inte längre kan vara en del av kampen för biblisk tro.

Av tidskriftens övriga innehåll vill jag slå ett särskilt slag för en verkligt själavårdande artikel, nämligen femte avsnittet i serien ”Skillnaden mellan lag och evangelium”. Blandas lag och evangelium samman blir evangeliet förvanskat till stor skada för biblisk tro och själavård. Walthers undervisning gavs ursprungligen till blivande pastorer men är till stor hjälp för alla som vill slå vakt om och leva av Bibelns frälsningsbudskap oförfalskat.

Förutom övrig undervisning i detta nummer får alla våra prenumeranter denna gång en särskild gåva: Siegbert W Beckers lärorika bok ”Skriften och saligheten”. Den som redan har denna bok om fyra bibliska grundsanningar kanske kan ge gåvan vidare till någon som behöver god själaföda. Eftersom utskicket denna gång blev extra dyrt pga Beckers bok är vi tacksamma för gåvor som hjälper oss att täcka portokostnaderna. Glöm inte heller att prenumerera för 2020! Hur prenumerationer och gåvor skickas in, se sidan här intill!

Gott nytt studieår med Biblicum önskar Redaktören.

Bibeln, kristen tro och mänsklig vishet

Bakgrund till denna artikel

Bokförlaget Libris har 2019 gett ut en bok av Mikael Tellbe med titeln **Paulus mot väggen. Arton raka frågor och lika många försök till svar** (406 sid). Mikael Tellbe är högskolelektor i Nya testamentets exegetik vid ”Örebro Teologiska Högskola och Akademi för Ledarskap och Teologi”. Han blev teologie doktor vid Lunds universitet 2001 och docent 2008. Åren 2007–2013 tjänstgjorde han även som pastor i Filadelfiakyrkan i Örebro. Han anlitas flitigt som föreläsare på teologiska seminarier, högskolor, institutioner, bibelskolor och i olika församlingssammanhang. Utan tvekan är han en skicklig forskare och föreläsare vilket framgår av hans föreläsningar som finns på nätet.

Tellbes bok om Paulus innehåller många viktiga exegetiska och språkliga iakttagelser. Men dessvärre innehåller den också ”försök till svar” på vissa frågor som förbryllar. Det gäller frågor som ”Trodde Paulus verkligen att Jesus var Gud?”, ”Vad var det för fel med judendomen?” och ”Trodde Paulus på en Gud vars vrede måste stillas med offer?”. Tellbe vill resonera sig fram till svar med hjälp av de vetenskapliga medel som står till buds. Enligt modern vetenskap kan det då bara bli ”försök till svar”, en rimlighetsbedömning: Vad kan Paulus ha trott, vad kan han ha menat i den situation han levde i och med tanke på hans judiska bakgrund?

Den vetenskapssyn som alltifrån 1800-talet *också teologer* mer och mer började utgå ifrån är påverkad av en modern världsåskådning som försöker hitta inomvärldsliga faktorer som orsak till allt. *Gud och gudomlig kasualitet har ingen plats i ett modernt vetenskapligt tänkande.* Allt tal om Guds ingripande i historien kan nu bara ses som en trosföreställning hos vissa människor, en tro som den moderna människan lämnat bakom sig. Gud som den verkliga orsaksfaktorn till världsalltets tillkomst och till de bibliska texternas innehåll blir *en trosståndpunkt som inte hör hemma inom vetenskapen.* Skapelsen måste ha skapat sig själv, hur orimligt det än kan låta med tanke på hur sinnrik skapelsen är, och *bibelförfattarna måste på vanligt inomvärldsligt sätt ha hämtat sitt budskap eller påverkats av tankar från den miljö de levde i*. Att räkna med direkt gudomlig uppenbarelse och kausalitet anses ovetenskapligt.

Bibeln och biblisk tro

Biblisk kristendom grundar sig inte på vad som är inomvärldsligt möjligt, vad människor tänkt ut, utan på vad Bibeln lär, vad Gud har uppenbarat. Paulus betonar att hans budskap ”kommer inte från människor. Jag har inte fått det eller lärt mig det av någon människa, utan *genom en uppenbarelse från Jesus Kristus*” (Gal 1:12). ”*Vad vi fått av Gud, det förkunnar vi också, inte med ord som mänsklig visdom lär oss utan med ord som Anden lär oss*” (1 Kor 2:12f). Petrus, ”Jesu Kristi tjänare och apostel”, skriver ”till dem som fått samma dyrbara tro som vi” (2 Pet 1:1): ”Ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan *ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud*” (1:21).

Bibelns huvudperson, Frälsaren Jesus Kristus, är inte vilken människa som helst utan ett med den ende sanne Guden, han vars namn är ”*Jag Är*” (2 Mos 3:13–14). Jesus sa: ”Jag säger er sanningen: *Jag Är*, innan Abraham fanns” (Joh 8:58), ”Jag och Fadern är ett” (Joh 10:30). ”*Jag ä*r Vägen, Sanningen och Livet” (Joh 14:6). ”Sonen kan inte göra något av sig själv, utan bara det han ser Fadern göra. *Vad Fadern gör, det gör också Sonen*” (Joh 5:19). Med andra ord: Jesus är *inte bara en människa utan också Gud, ett med Fadern*. ”Han är den osynliga Gudens avbild, *förstfödd före allt skapat*, för genom honom skapades allt i himlen och på jorden: synligt och osynligt”, skriver Paulus (Kol 1:15).

Jesu motståndare kunde inte acceptera att Jesus är både människa och Gud: ”Du hädar och *gör dig själv till Gud fast du är en människa*” (Joh 10:33). Översteprästen frågade Jesus: ”Är du Messias, den Välsignades son?” Jesus svarade: ”*Jag Är*. Och ni ska få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma bland himlens moln.” Då rev översteprästen sönder sina kläder och sa: ”Behöver vi några fler vittnen? Ni har hört hädelsen!” (Mark 14:61–64).

När Jesus sa till en lam man: ”Var lugn, mitt barn. Dina synder är förlåtna”, tänkte några skriftlärda inom sig: ”Han hädar!” Jesus såg deras tankar och sa: ”Varför tänker ni så ont i era hjärtan? Vad är lättast, att säga: Dina synder är förlåtna, eller att säga: Res dig och gå? Men för att

ni ska veta att Människosonen har makt på jorden att förlåta synder, säger jag dig" – och nu talade han till den lame: "Res dig, ta din bädd och gå hem!" Då reste mannen sig upp och gick hem (Matt 9:2–7). Jesus hädade inte. Han gjorde bevisligen vad bara Gud kan göra.

När Jesus sa: "Jag och Fadern är ett", "tog judarna upp stenar för att stena honom" (Joh 10:30–31). Jesus sa: "Om jag *inte* gör min Fars gärningar, så tro mig inte. Men *om jag gör dem,* tro då på gärningarna om ni inte kan tro på mig. Då ska ni inse och förstå att Fadern är i mig och jag i Fadern" (Joh 10:37–38). Till Filippus sa Jesus: "Så länge har jag varit hos er, och *du har inte lärt känna mig, Filippus*. Den som har sett mig har sett Fadern. Hur kan du säga: Visa oss Fadern? Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig? Orden jag talar till er säger jag inte av mig själv. *Fadern bor i mig och gärningarna är hans verk. Tro mig: jag är i Fadern och Fadern är i mig. Och kan ni inte det, tro då för gärningarnas skull*" (Joh 14:9–11).

"Tro då för gärningarnas skull!"

Sanningen i Jesu ord om syndernas förlåtelse kunde inte ses. De kunde förnekas, men inte hans gärningar. Gärningarna visade att han inte hädade. Han var verkligen ett med Fadern, så hans ord var sanning. Likväl ville de flesta som såg hans gärningar ändå inte lyssna till hans ord utan fortsatte i andlig blindhet. Som "Guds mun" sa redan Jesaja till Jerusalems invånare: "Hör, så får er själ leva!" (Jes 55:3). Men de flesta ville inte höra. Likadant var det på Jesu tid: "Jerusalem, Jerusalem, du som mördar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta har jag inte velat samla dina barn, så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna. *Men ni ville inte*" (Matt 23:37).

Tron skapas *ovanifrån* genom det glada budskapet om frälsning genom Messias, Guds Son. Den skapas inte *nerifrån* genom "mänsklig visdom", genom människotankar. Evangeliet "är en Guds kraft till frälsning", betonar aposteln Paulus (Rom 1:16). Jesus sa: "Den som inte blir född ovanifrån kan inte se Guds rike" (Joh 3:3), och "*Detta är det eviga livet: att de känner dig, den ende sanne Guden, och den som du har sänt, Jesus Kristus*" (Joh 17:3). Aposteln Johannes inleder sitt första brev med orden: "Det som var från begynnelsen, *det vi har hört, det vi med egna ögon har sett, det vi har skådat och rört med våra händer*, om detta vittnar vi: Livets Ord" (1 Joh 1:1). Och han avslutar sitt brev med orden: "Vi vet att Guds Son har kommit och gett oss förstånd så att vi känner den

Sanne, och vi är i den Sanne, i hans Son Jesus Kristus. *Han är den sanne Guden och det eviga livet*. Kära barn, var på er vakt mot avgudarna" (1 Joh 5:20–21).

"Vem är han?"

Jesu övernaturliga gärningar skapade *förundran*: "Vem är han? Till och med vindarna och sjön lyder honom!" (Matt 8:22). När Jesus botade en som var blind och stum, "så att den stumme talade och såg", blev allt folket utom sig av *förundran* och sa: "Kanske är han Davids son?" När fariseerna hörde det, sa de: "Det är bara med Beelsebul, de onda andarnas furste, som han driver ut de onda andarna" (Matt 12:22–24). När synagogföreståndaren Jairus dotter hade dött och Jesus kom dit, sa Jesus till de sörjande: "Hon är inte död, hon sover." "Då hånskrattade de åt honom, för de visste att hon var död." Nu gjorde Jesus på nytt *det som mänskligt sett är omöjligt*: han återuppväckte den döda flickan till liv *bara genom sitt ord* och "hennes föräldrar var *helt utom sig av häpnad*" (Luk 8:52–56).

"Många judar hade kommit ut till Marta och Maria för att trösta dem i sorgen över deras bror" (Joh 11:19). När Jesus kom dit hade deras bror Lasarus varit död i flera dagar och han var redan lagd i en klippgrav med en sten för öppningen. Jesus gick fram till graven och sa: "Ta bort stenen!" Den dödes syster Marta sa då till honom: "Herre, han luktar redan. Det är fjärde dagen" (Joh 11:38ff). De tog bort stenen och Jesus ropade med hög röst: "*Lasarus, kom ut!*" "Då kom den döde ut, med fötter och händer inlindade i bindlar och med ansiktet täckt av en duk" (v 43f). "Många judar som hade kommit till Maria och sett vad Jesus gjorde kom till tro på honom. Men några av dem gick till fariseerna och *berättade för dem vad Jesus hade gjort*. Översteprästerna och fariseerna kallade då samman Stora rådet och sa: *Vad gör vi? Den här mannen gör många tecken*" (v 45–46).

Vad gör vi med bevisen?

Jesu gärningar var tydliga bevis på att Jesus gjorde vad bara Gud kan göra, att han verkligen var Guds utsände Son, ett med sin himmelske Far. "*Han är den sanne Guden*" (1 Joh 5:20). Detta blev och är ett stort problem för dem som förnekar Messias gudomlighet. *Det kan bara inte vara sant det de såg med egna ögon. En människa kan inte vara Gud!* Jesus blev därför ett så stort problem att ledarna i Jerusalem beslöt att Jesus

måste undanröjas som en hädare. *”Från den dagen bestämde de sig för att döda honom”* (v 53).

Men också Lasarus blev ett stort problem, för ingen kunde förneka att den döde Lasarus nu levde. Han var ett levande bevis på att Jesus inte bara var en människa utan också Gud. Marta, Maria och Lasarus ordnade nämligen sex dagar före påsk en festmåltid för Jesus. ”*En stor mängd judar* fick veta att Jesus var där, och de kom inte bara för Jesu skull utan också för att se Lasarus som han hade uppväckt från de döda. *Då bestämde sig översteprästerna för att döda även Lasarus*, *eftersom många judar lämnade dem för hans skull och trodde på Jesus”* (Joh 12:1–2, 9–11). Lasarus var beviset på att både Jesu ord och hans gärningar verkligen var Guds sanna ord och gärningar. Därför måste han undanröjas.

Men ett ännu större bevis skulle föreligga om några dagar: *Jesu uppståndelse från de döda*. Det är det stora beviset på att såväl Skriftens många förutsägelser som Jesu ord och hans fullbordade frälsningsgärning inte är löst prat utan gudomlig sanning. Att Jesus verkligen hade dött på korset kunde ingen betvivla (se Joh 19:33–35). Inte heller att *graven var tom* på tredje dagens morgon, något alldeles omöjligt mänskligt sett. För graven var säkrad och noggrant bevakad av en romersk vaktstyrka (Matt 27:62–66). Ändå var graven bevisligen tom! Jesus hade uppstått precis som han förutsagt (se Matt 17:23; 20:19) och han visade sig efter sin uppståndelse för många vittnen (se 1 Kor 15:4–8).

Vad skulle nu Jesu motståndare ta sig till när vaktstyrkan ”berättade för översteprästerna om allt som hade hänt” (Matt 28:11)? Översteprästerna sammanträdde med de äldste och *”beslöt ge soldaterna en stor summa pengar och sa: Säg så här: Hans lärjungar kom på natten och rövade bort honom medan vi sov”* (v 12–13). Men tänk om ståthållaren får reda på att soldaterna med en stor summa pengar mutats att ljuga om vad som skett? Om det skulle hända ”ska vi tala med honom och se till att ni inte behöver oroa er”. *Soldaterna ”tog emot pengarna och gjorde som de blivit tillsagda, och detta rykte är spritt bland judarna än i dag*” (v 14–15).

Kristen tro

Apostlarnas och profeternas undervisning ”där hörnstenen är Kristus Jesus själv” (Ef 2:20) är grunden för kristen tro, lära och bekännelse, inte vad vetenskapen kan fastställa som inomvärldsligt möjligt. Utan Bibeln som Guds sanna ord ingen kristen tro! *En kristen är besegrad av Bibelns vittnesbörd om Guds gärningar*, kapitulerar och säger: ”Jag tror. Hjälp min otro!” Med Paulus kan han eller hon säga: ”Jag *vet* på vem jag tror” (2 Tim 1:12), eller med den svårt prövade Job: ”Jag *vet* att min Återlösare lever” (Job 19:25). Sanningen i frälsningslöftena om Messias och att Jesus verkligen är uppfyllelsen av dessa löften kan enligt kristen övertygelse inte bortförklaras. Jesu ord om sina sanna lärjungar blir uppfylld: ”De tillhör inte världen, liksom inte heller jag tillhör världen. *Helga dem i sanningen: ditt ord är sanning*” (Joh 17:16–17).

Efter sin uppståndelse från de döda sa Jesus till sina lärjungar: ”Varför är ni så oroliga? Varför kommer det upp tvivel i era hjärtan? Se på mina händer och mina fötter att det verkligen är jag. Rör vid mig och se! En ande har inte kött och ben som ni ser att jag har” (Luk 24:38–39). Jesus är uppfyllelsen av Gamla testamentets frälsningslöften: ”*Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag, profeterna och psalmerna*” (Luk 24:44). Apollos ”motbevisade judarna med kraft och bevisade offentligt *utifrån Skrifterna* att Jesus är Messias”, skriver läkaren Lukas (Apg 18:28). Paulus skriver ”till Guds församling i Korint”: ”Kristus dog för våra synder *enligt Skrifterna*” och ”han uppstod på tredje dagen *enligt Skrifterna*” (1 Kor 15:3, 4).

Enligt kristen tro är inte bara Jesus Kristus helt trovärdig och sann utan *hela Skriften*. All Guds undervisning via Bibelns apostlar och profeter är *inte människotankar utan alltid gudomlig sanning*. Jesus säger om sina apostlar: ”Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar mig, han förkastar honom som har sänt mig” (Luk 10:16). Enligt kristen tro kan tolkningen av ett skriftställe som kan synas oss dunkelt belysas och underlättas av vad som sägs om samma ämne i en annan bibelbok. Det är ju i grunden samma författare till alla Bibelns böcker, Gud den helige Ande. Gud motsäger inte sig själv. En klassisk tolkningsprincip för biblisk kristendom är: *Bibeln är sin egen tolk och Skrift ska med Skrift tolkas*.

Mänsklig vishet

Om man utgår från den vetenskapssyn som bara räknar med inomvärldsliga faktorer, blir frågan: Varför skulle Bibelns olika författare vara samstämmiga så att vi ska låta Skrift tolka Skrift? De levde ju under skilda tider och skilda förhållanden. Det är väl ofrånkomligt att synen på Jesus måste variera från bibelbok till bibelbok. Det är ju olika författare och deras författarskap måste ha växt fram ur en viss miljös tankar och sannolikt genomgått en utveckling under tidens gång som fallet är

med människors tankar. Så resonerar modern vetenskap. Hur resonerar då Tellbe?

Synen på Jesus

Tellbe ser en utveckling när det gäller bibelförfattarnas synsätt i likhet med modern vetenskap. *Synen på Jesus genomgår en utveckling, från Paulus syn på 50-talet till Johannes syn på 90-talet*. Han skriver: Det finns ”inga tydliga belägg för att Paulus – i likhet med Johannes – skulle ha sagt ’Jesus är Gud’. Frågan är om han med sin fariseiska bakgrund någonsin dristade sig till en sådan djärv bekännelse” (s 157). Tellbe citerar James Dunn (*Christology in the Making*) som menar att ”en tydlig bekännelse av Jesus som ’Gud’ går att finna först i Johannesskrifterna (Johannesevangeliet och Johannesbreven), som med stor sannolikhet härrör från slutet av det första århundradet” (s 151). Tellbe skriver: ”Eftersom Johannesevangeliet hör hemma mot slutet av det första århundradet kan man dra slutsatsen att det i alla fall vid den här tiden vuxit fram en tydlig bekännelse av Jesus som Gud bland de Jesustroende” (s 151). Observera orden ”vuxit fram”! Förutsättningarna för att *tron på Jesus som Gud* skulle kunna växa fram redan på Paulus tid fanns inte: ”Mot bakgrund av den judiska monoteismen och att de första Jesustroende var judar är det egentligen märkligt att man överhuvudtaget började tala om Jesus som ’Gud’” (s 150).

Ja, det är märkligt! Men Paulus tro på Jesus som Gud grundar sig inte på hans bakgrund. Dess grund är den uppståndne Jesus som uppenbarade sig för honom från himlen när han var på väg till Damaskus ca år 32. Denna händelse är så grundläggande att den berättas tre gånger (se Apg 9, 22 och 26). Nu blev det helt tydligt vem Jesus är. Det var hans bakgrund helt blind för. Jesus var inte en död kropp, bortrövad av sina lärjungar medan vakterna sov. Han hade verkligen uppstått, han levde, han visade sig för förföljaren Paulus från sin himmelska boning vid Faderns högra sida, han talade till honom och gav honom uppdraget att sprida sanningen: att han är Messias, Guds Son, som ”har offrat sig själv för våra synder för att rädda oss ur den nuvarande onda tidsåldern” (Gal 1:1–5).

Men Dunn och många med honom utgår från den moderna vetenskapssyn som bara räknar med inomvärldsliga förklaringar. Tron på Jesus som Gud blir enligt dem en mänsklig produkt som *växte fram* mer än 50 år efter Jesu offentliga verksamhet och gärningar! Biblisk kristendom grundar sig på vad Jesu utvalda vittnen till hans ord och gärningar har sett och hört. Tron på Jesus som ”Messias, den levande Gudens Son” *växer inte fram underifrån utan skapas ovanifrån*. Det påpekar Jesus för Petrus när han bekände denna tro: ”*Det är inte kött och blod som har uppenbarat det för dig, utan min Far i himlen*” (Matt 16:16–17). Skriftens ord är ”Faderns ord” och de är tydliga. Han säger bl a om sin Son: ”Hans namn är Under, Rådgivare, *Mäktig Gud*” (Jes 9:6). Jesu ord enligt Johannesevangeliet är inte påhittade av Johannes på 90-talet! ”Hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning” (Joh 19:35).

Tellbe skriver: ”Det är först i Johannesevangeliet som Jesus uttryckligen bekänns som ’Gud’, närmare bestämt två gånger” (s 151). Tellbe glömmer bort att Johannesevangeliet förutom Johannes egna ord redovisar vad Jesus själv gång på gång har sagt och med sina gärningar visat, nämligen att han är Gud. Exempel på detta har redovisats tidigare i denna artikel och här följer ytterligare några: ”*Jag är brödet som kommit ner från himlen*” (Joh 6:41). Omöjligt, tänkte judarna: ”Känner vi inte hans far och mor? Hur kan han då säga: Jag har kommit ner från himlen?” (v 42). ”*Ingen har sett Fadern utom han som är från Gud, han har sett Fadern*” (Joh 6:46). Omöjligt, för pga synden kan ingen människa se Fadern: ”Gud är en förtärande eld” (5 Mos 4:24). Men Jesus är utan synd. ”*Ingen kommer till Fadern utom genom mig*” (Joh 14:6). ”Genom mig”, det betyder övertäckt av min syndfrihet. ”*När ni har upphöjt Människosonen, då ska ni förstå att Jag Är*”, dvs att jag är Gud (Joh 8:28). Jämför officerens ord när Jesus på korset gav upp andan: ”Den mannen var verkligen Guds Son!” (Matt 27:54). Judarna sa: ”Du är inte femtio år än, och Abraham har du sett!” Jesus svarade: ”*Jag säger er sanningen: Jag Är, innan Abraham fanns*.” Då tog de upp stenar för att kasta på honom (Joh 8:57–59).

För judarna var det en omöjlig tanke att Messias både är en människa och Gud. Det finns ju bara en Gud. ”Herren vår Gud, Herren är en” (5 Mos 6:4). Ändå framgår det tydligt i Moses *Torá*, att Fadern inte bara sänder *skapade sändebud* (änglar) till människorna utan också sin särskilde, *oskapade* Utsände (*Mal'ak*) som är ett med honom själv (se t ex 1 Mos 16:7, 13; 22:11, 15–16; 32:24, 30; 48:15–16), *den eviga Visheten* som är ”vid Faderns sida” (Ords 8:22–31). Denne ”Herrens Ängel” (*mal'ak* betyder ”Utsänd” eller ”Ängel”) kan människor se utan att dö (se också Dom 6:11–23 och 13:3, 6, 8–23). Faderns ansikte kan ingen syndare se och leva (2 Mos 33:5, 20). Men Faderns Utsände,

Guds evige Son, han är det Guds nådiga ansikte som människor kan se. Han är Faderns nådiga närvaro (33:14, 17). Lägg särskilt märke till 2 Mos 3 där ”Herrens Ängel” (v 2) benämns *Gud* (v 4–6), *Jhwh/Herren* (v 7) och ”*Jag Är*” (v 14)!

Jesus hänvisar de judar som ifrågasätter hans enhet med Fadern till texterna om denne särskilde Utsände, när han säger: ”Jag har inte kommit av mig själv, utan det finns en som är sann och som *har sänt mig*. Honom känner ni inte. Jag känner honom, för *jag är från honom* och *han har sänt mig*” (Joh 7:28–29). Med andra ord: *Jag är den Utsände, ett med Fadern, jag är Jag Är*. ”Hade ni trott Mose skulle ni tro på mig, för det var om mig han skrev” (Joh 5:46). Observera: ”Om ni inte tror att *Jag Är*, ska ni dö i era synder” (Joh 8:24).

Tellbe får verkligen kämpa för att kunna underbygga sin ståndpunkt att det ingalunda är säkert att Paulus trodde att Jesus är Gud. Bl a två tydliga Pauluscitat talar emot honom: Rom 9:5 och Tit 2:13. Paulus skriver: ”De har fäderna, och från dem har Kristus kommit som människa, *han som är över allting, Gud, välsignad i evighet*. Amen” (Rom 9:5). ”Vi väntar på det saliga hoppet: att *vår store Gud och Frälsare Jesus Kristus* ska träda fram i härlighet” (Tit 2:13). Tellbe medger att det är tveksamt om det går att översätta dessa verser på ett annat sätt, så att ordet ”Gud” bara skulle syfta på Fadern. Men, menar han, det är inte helt uteslutet. Dessutom skriver han: ”Många hävdar att Titusbrevet inte är skrivet av Paulus själv utan är ett senare brev. Bekännelsen av Jesus som ’Gud’ skulle då vara ett resultat av en senare författares eller redaktörs hand” (s 156). Enligt bibelkritiken är Titusbrevet inte ”från Paulus”, fastän det uttryckligen står så i Tit 1:1.

Men hur kommer Tellbe runt Paulus ord om Jesus som preexistent (Kol 1:15–17) och att Gud ”sände sin Son” (Gal 4:4, Rom 8:3)? Tellbe skriver: ”Att tolka Jesus som preexistent är inte helt självklart. James Dunn hävdar att tanken på Jesus som preexistent växte fram senare i kyrkan” (s 159). ”Att Paulus beskriver Kristus som preexistent betyder inte per automatik att Kristus därmed är gudomlig, i alla fall inte att han är Gud” (s 160). Inte heller behöver benämningen ”Guds Son” betyda att Jesus är Gud, menar han. ”Av judar kunde begreppet ’Guds son’ användas om såväl änglar, Adam, kungen och Israel som folk” (s 158).

Men benämningen Herren/Jhwh om Jesus vittnar väl ändå om att han är Gud, ett med Herren? Tellbe är medveten om att Paulus ”citerar eller anspelar på ett gammaltestamentligt textsammanhang som syftar på Jhwh men tillämpar texten på Jesus Kristus” (s 161). Han skriver: ”Paulus ser Israels Gud, Jhwh, som förkroppsligad och verksam i Jesus Kristus” (s 161). Han säger också att ”kopplingen mellan ordet ’Herren’, hämtat från Jesaja 45, och Jesus Kristus gör att Paulus … är mycket nära att faktiskt säga att ’Jesus är Gud’” (s 162). Men hans slutsats blir ändå följande: Det är ”tveksamt om Paulus vid något tillfälle dristade sig till att säga ’Jesus är Gud’” (s 170). Självklart, för *fariseisk judendom* är ett hinder för rätt tro om Jesus och *kan inte ge upphov till tron att Jesus är Gud!* Men Paulus har inte fått tron på Jesus därifrån! Guds ord säger tydligt att han fått den genom övernaturlig, gudomlig uppenbarelse. Därför kan han säga: ”*Jag vet* på vem jag tror” (2 Tim 1:12). Denna visshet hade också Job fått av Guds ord lång före den utlovade Frälsarens ankomst, försoningsdöd och uppståndelse: ”*Jag vet* att min återlösare lever” (Job 19:25).

När man enligt modern vetenskap inte kan räkna med Gud och att Bibeln är Guds ord, en följd av övernaturlig, gudomlig uppenbarelse, kan ingen visshet infinna sig. Människotankar kan inte skapa visshet om gudomliga ting. Försöker man besvara frågor som ”vem är Gud?”, ”vem är Jesus?”, ”hur har Bibelns budskap kommit till?” utan att räkna med Gud som uppenbarare av de rätta svaren, då återstår bara att tänka sig Jesus som en människa och inte också som Gud. Bibeln ses då som en mänsklig tankeprodukt som gradvis växt fram underifrån, precis som all annan litteratur. Ord som 2 Tim 3:16 och 2 Pet 1:20–21 kan inte accepteras som sann information om hur Bibeln kommit till. Apostlarnas budskap måste ju vara beroende av det mänskliga ”tänkande” som rådde i deras livsmiljö. Så här beskriver Tellbe nutida Paulusforskning: ”I dag har de allra flesta forskare landat i att det var Paulus judiska arv som *utgjorde det avgörande inflytandet på Paulus tänkande och budskap* (min kursiv)” (s 16).

Judendomen och rättfärdiggörelsen

Tellbe använder mycket utrymme åt frågan om Paulus lämnade judendomen när han kom till tro på Kristus, eller ”tänkte han sig fortfarande en Jesusrörelse inom judendomen?” (s 60). Så här uttrycker han sin uppfattning: ”Paulus lämnar inte judendomen för en annan slags tro eller religion. Damaskushändelsen ska alltså inte tolkas som ett religionsbyte” (s 53). *Men kan man säga att det är samma religion och inget ”religionsbyte” om man bekänner sig till Kristus eller om man inte gör det och*

bekämpar den kristna tron? Skillnaden mellan judendom och kristendom är ju ofantlig stor. Att betrakta Jesus som Gud är enligt judendomen hädelse. Enligt kristendomen däremot är Jesus ”Vägen, Sanningen och Livet” (Joh 14:6), ”stenen som ni byggnadsarbetare förkastade men som har blivit en hörnsten. *Hos ingen annan finns frälsningen*, och under himlen finns inget annat namn som människor fått genom vilket vi blir frälsta” (Apg 4:11–12).

Uppenbarligen krävs några definitioner av kristendom och judendom för att inte prata förbi varandra. Kristendom kan definieras som *tron på Jesus Kristus som den utlovade och ende Frälsaren*, och judendom som *de judars tro som inte tar emot Jesus som den utlovade Messias utan menar att han är en hädare.*

Var det så illa med judendomen redan på Jesu tid och därmed också på Paulus tid? Låt oss gå till kristendomens huvudperson Jesus Kristus och lyssna till vad han säger om de judar som förkastar honom som den utlovade Messias: ”Den som anklagar er är Mose, han som ni har satt ert hopp till. Hade ni trott Mose skulle ni tro på mig, för det var om mig han skrev” (Joh 5:46). ”Om ni vore Abrahams barn skulle ni göra Abrahams gärningar. Men nu vill ni döda mig, en man som har sagt er sanningen, *som jag har hört från Gud*. Så gjorde inte Abraham” (Joh 8:39–40). ”Vore Gud er Far skulle ni älska mig, för jag har utgått från Gud och kommer från honom. Jag har inte kommit av mig själv, utan *han har sänt mig*. Varför förstår ni inte vad jag säger? Därför att ni inte kan höra mitt ord. Ni har djävulen till far och vill följa er fars begär” (Joh 8:42–44). ”*Den som är av Gud lyssnar till Guds ord. Men ni lyssnar inte, därför att ni inte är av Gud*” (Joh 8:47).

Också Paulus berör judendomens otro. För honom är det ”en stor sorg och ständig vånda” att hans ”landsmän efter köttet” förkastar Kristus (Rom 9:2). Han brinner av kärlek till sitt folk precis som Gud gör. I Skriften ser vi hur Gud om och om igen tar sig an sitt folk, fast det ständigt sviker sin tjänaruppgift och är upproriskt mot honom. Paulus citerar i Rom 10:21 Guds ord i Jesaja 65:2: ”Hela dagen har jag räckt ut mina händer mot ett olydigt och trotsigt folk.” Smittad av Guds ofattbara tålamod och kärlek går Paulus så långt att han säger: ”Jag skulle önska att jag själv var fördömd och skild från Kristus i stället för mina bröder, mina landsmän efter köttet” (Rom 9:3). Gud vill att alla människor ska bli frälsta och det vill Paulus också.

Men ”det är inte de köttsliga barnen som är Guds barn, utan löftets barn räknas som hans avkomlingar” (Rom 9:8). ”Jesaja utropar om Israel: *Även om Israels barn vore talrika som havets sand, ska bara en rest bli frälst*” (Rom 9:27, se Jes 10:22). Israel ”sökte inte rättfärdigheten genom tro, utan genom gärningar. De snubblade på stötestenen… Men den som tror på honom ska inte stå där med skam” (Rom 9:31–33). ”De har en iver för Gud, men de saknar den rätta insikten. *De känner inte rättfärdigheten från Gud utan försöker upprätta sin egen rättfärdighet*” (Rom 10:2–3).

Men Gud vill ingen syndares död utan ”att han vänder om från sin väg och får leva” (Hes 18:23). ”*Gud* har inte förkastat sitt folk som han en gång erkänt som sitt” (Rom 11:2). Paulus och alla apostlarna är judar liksom många i den urkristna församlingen. Förkastelse är helt och hållet människans fel, hennes avvisande av den ende Frälsaren. Det är människans otro som fördömer (se Joh 3:18, 36). Förhärdelsen som till sist inträtt är inte total, den är partiell (Rom 11:25). ”*Det finns en rest som Gud har utvalt av nåd*. Men är det av nåd, så är det *inte av gärningar*. Annars vore nåden inte längre nåd. Vad innebär då detta? Att Israel inte har uppnått vad de strävar efter. De utvalda har nått det, men de andra har blivit förhärdade” (Rom 11:5–7).

De hednakristna ska fortsätta att missionera bland alla folk fram till den sista dagen, också bland judar. För *än har inte det fulla antalet av resten förts till tro och inbärgats i Guds rike.* Paulus hoppas att hans hednamission ska ”väcka mina landsmäns avund och frälsa några av dem” (Rom 11:14). De hednakristna får inte bli högmodiga och tänka att alla judar är förhärdade. ”Förhärdelse har drabbat en del av Israel, och så ska det förbli till dess att hedningarna i fullt antal har kommit in. Och *det är på detta sätt* (grek. *houtås*) hela Israel ska bli frälst” (Rom 11:25f). ”Detta evangelium om riket ska förkunnas i hela världen till ett vittnesbörd för *alla* folk. *Sedan ska slutet komma*” (Matt 24:14).

Det är glädjande att Tellbe har sett att det sanna Israel inte är Israel efter köttet utan de troende från både judarna och andra folk. Också troende från hednafolken är inympade i detta ”äkta olivträd”, en bild för detta sanna Israel. De som inte tror på Kristus är oäkta grenar som bryts bort pga sin otro (Rom 11:19–21). *Guds sanna folk består av både troende från judarna och från hednafolken*. Paulus citerar profeten Hosea angående hednafolk: ”De som inte var mitt folk ska jag kalla mitt folk, och den oälskade ska jag kalla min älskade” (Rom 9:25). Och om judarna skriver han: ”Det är inte de köttsliga barnen som är Guds barn

utan löftets barn" (Rom 9:8), dvs de som tror på den utlovade Frälsaren. "Om ni tillhör Kristus är ni avkomlingar till Abraham, arvingar efter löftet" (Gal 3:29).

Men om Tellbe sett till hela Skriftens vittnesbörd och låtit Skrift tolka Skrift, så skulle han se att först när det fulla antalet av utvalda hedningar har kommit in, då och först då har också det fulla antalet av resten från judarna, den rest som inte är förhärdad, kommit in (Rom 11:5, 12, 25). *Då kommer "slutet" (Matt 24:14), den sista dagen, den här tidsålderns undergång.* På denna sista dag, när Jesus i stor makt och härlighet kommer åter "under starkt basunljud" (Matt 24:31; 1 Tess 4:16), då ska han samla sina utvalda "från de fyra väderstrecken, från himlens ena ände till den andra". 1 Tess 4:13–18 handlar om att de troende som hunnit dö före den dagen ingalunda ska gå miste om denna stora händelse. Deras kroppar ska uppstå "vid den sista basunens ljud", förvandlas så att de blir lika Kristi "härlighetskropp" (1 Kor 15:52, Fil 3:21) och "tillsammans med" de troende som då lever "ryckas upp bland skyar för att möta Herren i rymden" (1 Tess 4:16–17). Varför ryckas upp i rymden? Därför att den sista dagen för den här tidsåldern då har kommit. Den här världen ska då gå under: "Då ska himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och *jorden och dess verk inte mer finnas till*… Men efter hans löfte ser vi fram emot nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor" (2 Pet 3:10–13).

Tellbe har sett att *houtås* i Rom 11:26 inte betyder "sedan" utan "på så sätt". Det blir inget "sedan" här på denna jord efter Jesu återkomst på den sista dagen! Likväl, i strid med alla bibeltexter om den sista dagen, tycks Tellbe tro på en fortsatt frälsningsverksamhet här på jorden *efter den sista dagen*! Han skriver: "Vid Jesu återkomst kommer Gud själv – på grund av sin trohet mot sina löften – att se till att judarna som folk blir räddat" (s 130). *Bibeln utlovar ingen allmän omvändelse, varken av judarna eller av hednafolken*. Det klargörs på flera ställen. Jesus sa: "Den port är trång och den väg är smal som leder till livet, och *det är få som finner den*. Akta er för de falska profeterna" (Matt 7:14f). Guds ord är tydligt och kan inte bli om intet: "*En rest ska vända om*, en rest av Jakob, till Gud den Mäktige. *För även om ditt folk, Israel, vore som havets sand, så ska* <u>*bara en rest av det*</u> *vända om*" (Jes 10:21–22). Paulus upprepar detta Guds ord i Rom 9:27–29 och betonar att ännu på hans tid finns "en rest som Gud har utvalt av nåd" (11:5). *Restens "fulla antal" har ännu inte vänt om.* Därför ska parallellt med hednamissionen judemissionen fortsätta fram till den sista dagen, "i hopp om att väcka mina landsmäns avund och frälsa några av dem" (Rom 11:12–15). "*Och det är på detta sätt hela Israel ska bli frälst.*" Det sker inte på något annat sätt än genom den av Jesaja utlovade frälsningsgärningen i Sion, evangeliet om syndaförlåtelsens förbund (Rom 11:26–27).

Fastän Judendom och kristendom har Moses och profeternas skrifter gemensamt är skillnaden i tro så stor att man inte kan tala om samma religion när Jesus förkastas som Guds utsände Son och vår ende Frälsare. Men den s k nya Paulusforskningen vill tona ner skillnaderna och vill inte höra talas om att judendomen skulle vara "en legalistisk religion". Den menar, och här bygger jag på Tellbes sammanfattning, att bl a Martin Luther har missförstått Paulus när han "såg judendomen som en av Gud förkastad frälsningsväg" (s 69). "Jean Calvin följde upp med en liknande läsning av Paulus i mitten på 1500-talet och så gjorde även John Wesley på 1700-talet. Under 1800- och 1900-talet kom inte minst tyska, protestantiska teologer att befästa den påstådda skillnaden mellan Paulus och judendomen genom att ställa dem i ett allt skarpare motsatsförhållande till varandra. Medan judendomen stod för lagen och gärningarna kom Paulus att stå för evangeliet och nåden" (s 70).

Den nya Paulusforskningen

Det var först på 1960- och 1970-talet som en ny kritik mot den traditionella synen på Paulus och judendomen började föras fram. Bland ledande kritiker kan nämnas Krister Stendahl, E. P. Sanders, Tom Wright och James Dunn. Den sistnämnde tyckte att Sanders forskning var så revolutionerande att han 1983 skrev en artikel med titeln "The New Perspective on Paul". Sedan dess brukar den nya Paulusforskningen kallas för "Det nya perspektivet". Tellbe finner en hel del beaktansvärt i den nya Paulusforskningen utan att acceptera allt som den för fram.

När Paulus skriver: "Vi vet att människan inte förklaras rättfärdig genom laggärningar utan genom tro på Jesus Kristus" (Gal 2:16), då menar han inte med uttrycket "laggärningar" "en allmän judisk strävan efter rättfärdighet", hävdar Dunn (s 72). I likhet med Dunn menar Wright att rättfärdiggörelsen genom tron inte handlar om frälsningen "utan på vilka villkor judar och icke-judar tillsammans kan utgöra en förbundsfamilj" (s 73). "I protest mot den individualistiska läsningen av Paulus teologi har Stendahl, Sanders, Wright och många andra hävdat att det inte är individens frälsning som står i centrum för rättfärdig-

görelseläran utan frågan om på vilka villkor icke-judar blir delaktiga i gudsfolket" (s 77).

Paulus undervisning om rättfärdiggörelsen skulle alltså gälla "frågan om vilken status icke-judarna ska ha i förbundet med Gud", "inte frågan 'hur jag blir frälst'", utan "hur kan judar och icke-judar tillsammans utgöra ett folk?" (s 78). Det är felaktigt att uppfatta judendomen som en legalistisk religion, betonar E. P. Sanders in sin bok "Paul and Palestinian Judaism" från 1977, och Tellbe skriver om "det nya perspektivet": "Det är bara att konstatera att detta sätt att förstå Paulus har inneburit något av ett paradigmskifte. Dess viktigaste bidrag är framför allt korrigeringen av den tidigare synen på judendomen samtida med Jesus och Paulus som legalistisk" (s 76). "Vi kan inte fortsätta läsa Paulus som om ingenting har hänt sedan E. P. Sanders banbrytande forskningsbidrag. Vi behöver påminna oss om att Paulus inte primärt reagerade på judendomen för att den var legalistisk" (s 86).

Man frågar sig: Handlar inte Paulus undervisning, ja hela Bibelns, om individens frälsning, att vi "alla har syndat och saknar härligheten från Gud" (Rom 3:23), att vår enda räddning är Kristi fullbordade frälsningsgärning, att alla "förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus" (Rom 3:24)? "Vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men förlorar sin själ? Eller vad kan en människa ge till lösen för sin själ?" (Matt 16:26). "Det blir större glädje i himlen över *en enda syndare* som omvänder sig än över nittionio rättfärdiga som inte behöver någon omvändelse", säger Jesus (Luk 15:7). Handlar inte detta om individers frälsning?

Angående sina landsmäns legalism skriver Paulus: "De har en iver för Gud, men de saknar den rätta insikten. *De känner inte rättfärdigheten från Gud utan försöker upprätta sin egen rättfärdighet*" (Rom 10:2–3). Israel "*sökte inte rättfärdigheten genom tro, utan genom gärningar*" (Rom 9:32). Detta är legalism. "Kristus är lagens fullbordan, *till rättfärdighet för var och en som tror*" (Rom 10:4). "Ingen människa förklaras rättfärdig inför honom genom laggärningar. Vad som ges genom lagen är insikt om synd. Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud utan lag" (Rom 3:20–21). Till herdarna utanför Betlehem sa ängeln att den nyfödde Jesus är ingen mindre än "Messias HERREN" (Luk 2:11). Den utlovade Frälsaren, "Telningen" från Ishais avhuggna stam (Jes 11:1), är "HERREN vår rättfärdighet" (Jer 23:6). Utan Jesus, vår HERRES rättfärdighet, kan ingen bestå inför Gud. Därför är det så allvarligt att förkasta Kristus, att inte behöva hans rättfärdighet, för "ingen kommer till Fadern utom genom mig", säger Jesus (Joh 14:6).

Jesu korsdöd

"Måste Gud straffa ett oskyldigt offer för att kunna förlåta människans synder?" frågar sig Tellbe (s 172). Innebär Jesu försoningsoffer att "i stället för att människan straffas för synden tar Jesus straffet på sig"? Tellbe är tveksam: "Var det verkligen så Paulus tänkte sig innebörden av Jesu korsdöd?" (s 172). Det är svårt att förstå varför han är tveksam. Om människan ska slippa straffet för sin upproriskhet och synd måste någon annan ställföreträdande ta straffet på sig. Det förebildades om och om igen i gamla förbundets offertjänst med de många ställföreträdande synd- och skuldoffren. Paulus skriver om Jesus som det ställföreträdande offret: "En har dött för alla, och därför har alla dött" (2 Kor 5:14). Jesaja profeterade mer än 700 år i förväg om Messias *ställföreträdande* strafflidande och offerdöd för att vi skulle få frid: "Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. *Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid*, och genom hans sår är vi helade" (Jes 53:5). Hela Messiasprofetian i Jesaja 53 slutar med orden: "*Han bar de mångas synd och gick in i överträdares ställe*" (v 12).

Ingen syndare kan betala lösen för sin synd och ännu mindre också för alla andras. Endast Guds enfödde Son kunde genomföra denna återlösning. Ställföreträdande betalade han lösen för alla människors alla synder. Människosonen har kommit "för att ge sitt liv till lösen för många", säger Jesus (Matt 20:28). "Se Guds Lamm som tar bort världens synd!" proklamerar vägröjaren Johannes Döparen (Joh 1:29). Paulus skriver: "När tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen så att vi skulle få söners rätt" (Gal 4:4–5). Hebreerbrevets författare skriver: "Nu har Kristus kommit som överstepräst för det goda som skulle komma… Han gick in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning" (Heb 9:11–12).

Tellbe har tydligen påverkats en hel del av Wright och andra företrädare för "det nya perspektivet". Han skriver bl a: "Wright förkastar varje tanke på att korsdöden skulle ha med ett blidkande av Guds vrede att göra, vilket han – i likhet med Dodd – menar bygger på hedniska föreställningar" (s 177). Wright "vill göra upp med läran om Jesu död

som ett ställföreträdande straff (eng. *penal substitution*) – Jesu död ska inte förstås som ett oskyldigt offer som straffas för att blidka en vred Gud" (s 177). Tellbe nämner dock att John Stott är av annan mening. Stott "understryker att tanken på Guds vrede i Bibeln skiljer sig från hedniskt tänkande i det att det är Gud själv i Kristus som stillar vreden, inte människan" (s 178).

Vad menas då med rättfärdiggörelsen som intimt hör samman med Jesu ställföreträdande försoningsgärning? Något helt annat än det som den nya Paulusforskningen har kommit fram till. För Paulus är tydlig: "När vi nu *har förklarats rättfärdiga genom hans blod*, hur mycket mer ska vi då inte genom honom bli *frälsta från vredesdomen*? För om vi som Guds fiender *blev försonade med honom genom hans Sons död*, hur mycket mer ska vi då inte som försonade bli frälsta genom hans liv?" (Rom 5:9–10).

Tellbe skriver: "I klassisk kristen förkunnelse har ofta 'rättfärdiggörelse genom tro' beskrivits med juridiska termer, som en domstolscen där Gud förklarar människan icke-skyldig. Även om denna aspekt kan finnas i Paulus språkbruk, är det inte frikännande från skuld som är den centrala tanken i rättfärdiggörelse-terminologin utan att människan blir förlåten och att hon därför kan upptas i förbundsfolket" (s 183). Här märks det hur påverkad Tellbe blivit av den nya Paulusforskningen. Den påstår, som vi sett, att Paulus utvecklade läran om "rättfärdiggörelse genom tro" för att *möjliggöra för icke-judiska Jesustroende* att tillhöra Guds förbundsfolk utan "de traditionella judiska identitetsmarkörerna".

Hur Tellbe kan missa att rättfärdiggörelsen är en juridisk term och har att göra med *ett friande domsutslag* är obegripligt. Den objektiva försoningen eller rättfärdiggörelsen är enda räddningen undan "vredesdomen", som vi sett ovan (Rom 5:9–10). I Romarbrevet 5:12–21 kontrasteras domsutslaget pga Adams synd med domsutslaget pga Jesus syndfrihet och försonande död. *Dome*n ledde till *fördömelse*, medan *gåvan* ledde till *ett frikännande* (5:16). "Alltså: liksom en endas fall ledde till en fördömelsedom (grek. *katákrima*) för alla människor, så har en endas rättfärdiga gärning (grek. *dikaíůma*) lett till en frikännande dom (grek. *dikaíůsis*), till liv för alla människor" (5:18). Denna frikännande dom är en följd av Faderns ofattbara kärlek, en fri gåva som innebär syndernas förlåtelse, liv och salighet. Den bygger uteslutande på Guds kärlek och Kristi förtjänst, inte till någon del på vår motprestation. Att tro är att lita på och ta emot "den överflödande nåden och rättfärdighetens gåva" (v 17). Goda gärningar är inte en förutsättning för denna gåva utan en följd.

Epilog

Det finns mycket mer i Tellbes bok som vore värt att kommentera. Men denna artikel har redan blivit för lång, så detta får räcka. Vad artikeln främst vill visa är vad en kompromiss med den moderna vetenskapens världsbild leder till.

När en vetenskap som endast tror på och accepterar inomvärldsliga förklaringar inte bara används inom naturvetenskapen utan också inom teologin ("läran om Gud"), måste Bibelns innehåll ses *mot bakgrund av vad människor i olika tider kan ha tänkt.* Därför ägnar man sig mycket åt att försöka förstå *bakgrunden för de olika bibelförfattarnas "tänkande"*, det må gälla Jesaja, Paulus eller Johannes. Deras "tänkande" bör inte ha avvikit så väldigt mycket från vad som låg i tiden, menar man. Det är fråga om mänskliga trosföreställningar.

Den bibliska tro som tydligt proklameras i Bibeln – nämligen att profeternas och apostlarnas budskap *inte härrör från människors tankar* utan är en uppenbarelse från Gud och att Bibelns huvudperson Jesus både är sann Gud och sann människa – den har inget med verklig sanning att göra enligt modern vetenskap. Gud kan man inte komma åt med mänskliga instrument, men *den mänskliga bakgrunden* till trosföreställningarna kan man försöka spåra och undersöka.

Det blir därför naturligt att fråga: Kunde Paulus tänka sig att Jesus var Gud (eller en gud) mot bakgrund av hans judiska fostran? Hur såg man på Jesus ca 35 år senare när Johannes skrev sina skrifter? Hur mycket av det som Johannes säger att Jesus har sagt och gjort kan stämma med den historiske Jesus? Bibelns anspråk att Paulus och Johannes budskap *inte* härrör från mänskligt "tänkande" är en trosståndpunkt som modern vetenskap inte kan ta på allvar. Modern vetenskap utgår i stället från *vad som är rimligt och möjligt i en viss miljö*. Att Bibeln innehåller "gudutandade" heliga Skrifter (2 Tim 3:16) och att en gudamänniskas gärningar och undervisning har varit avgörande för deras tro, det förutsätter en övernaturlig kausalitet som modern vetenskap inte kan räkna med.

Att Tellbe påverkats av modern vetenskap och omfattar en bibelsyn som i många stycken skiljer sig från biblisk tro påtalades i tidskriften Biblicum redan i nr 3/2015, s 141–144, i en recension av hans bok "Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?" (Libris 2015). Det tankeutbyte

mellan Tellbe och mig som blev följden med anledning av recensionen redovisades i nr 4/2015, s 187–192. Mot bakgrund av vanliga uppfattningar inom modern vetenskap försvarar Tellbe bl a

- att Jona skulle kunna vara ”en fiktiv person” och att det som sägs ha hänt ”inte nödvändigtvis utspelar sig i tid och rum”,
- att en Daniel på 500-talet f Kr inte behöver ha profeterat det som hans bok vittnar om,
- att Jesaja inte behöver ha sagt det som Jesajaboken uttryckligen säger att Jesaja ”profeterade om” efter att ”ha sett det i en syn”.
- ”Vi kan inte helt och fullt ’bevisa’ vare sig profeten Jonas existens eller Danielsbokens datering” (Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?, s 74).

Om vi rättar oss efter den moderna vetenskapens premisser och bara accepterar som sant vad moderna vetenskap kan *”bevisa”* eller finner tillräckliga skäl för att tro på, då är det mycket i Bibeln som sägs vara sant som inte är sant. *Men biblisk tro bygger inte på vad modern vetenskap säger sig ”veta” utan vad Gud har uppenbarat i sitt ord.* Den som litar på vad Gud säger i sitt ord kan säga med Paulus: ”Jag skäms inte, för *jag vet* på vem jag tror, och jag är övertygad om att han har makt att fram till den dagen bevara det som anförtrotts mig” (2 Tim 1:12)

Enligt Guds ord är Jona en historisk profet (se 2 Kung 14:25), och Jesus sa: ”Nineves män ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. De omvände sig vid Jonas predikan, och här är något som är större än Jona” (Matt 12:41). Fiktiva män uppstår inte vid domen och en fiktiv predikan kan inte omvända syndare! ”Förutsättningen för Danielsbokens tröstande förmåga är att Gud verkligen är en sann och levande Gud som verkligen har sagt det som Daniel vittnar om. Är Danielsboken en bluff, ett falsarium från en anonym jude på 160-talet f Kr, måste denna bluff hemlighållas. Annars kan givetvis inte boken tjäna som en tröstebok för dem och stärka deras tro” (mina ord i ”Bibeln – myt eller sanning?”, 2014, s 59f). Om Daniel inte har sagt det Danielsboken påstår att han har sagt, om Jesaja inte har sagt det Jesajaboken säger att han sagt, om ett brev som enligt brevets rubrik är från Paulus inte är från Paulus utan från andra efter Paulus tid, kan vi då lita på Guds ord?

Vi behöver inte lita på allt som står i Bibeln, menar Tellbe, för allt kan inte bevisas vara sant och Gud kan ändå tala till oss genom bibelordet. I boken ”Paulus mot väggen” skriver Tellbe att Andra Petrusbrevet ”troligtvis hör hemma omkring år 80” (s 251), ett vanligt bibelkritiskt ”vetande”. Detta brev skulle alltså ha tillkommit ca 16 år efter Petrus martyrdöd, fastän brevet inleds med orden: ”*Från Simeon Petrus*, Jesu Kristi tjänare och apostel.”

I boken ”Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?” skriver Tellbe: ”Måste Paulus ha författat alla de brev som traditionellt tillskrivs honom för att jag ska kunna lyssna till dem som Guds ord?” (s 72). Om Jesajaboken skriver han i samma bok: ”Tänk om det helt enkelt är så att det är två eller tre ’Jesajor’ bakom bokens tillkomst eller att boken har redigerats i efterhand? Skulle det hota min tro på Jesajabokens budskap som Guds ord? Skulle inte Gud lika väl kunna tala genom boken även om det skulle handla om två eller tre Jesajaförfattare?” (s 73).

Boken *Paulus mot väggen* vittnar tydligt om att ett kompromissande med modern vetenskapssyn kommer i konflikt med biblisk tro. Det gäller inte bara synen på Jona, Jesaja, Daniel eller Paulus utan själva centrum: *synen på Jesus* och evangeliets huvudinnehåll: *rättfärdiggörelsen genom tron*. Paulus skriver: ”Rättfärdighet kommer att tillräknas oss som tror på honom som uppväckte vår Herre Jesus från de döda, han som utlämnades för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull” (Rom 4:24–25). Rättfärdiggörelsen är en helt ofattbar stor gåva att lita på och ta emot, ”en frikännande dom” till oss dödsdömda syndare. Kristus tog ”fördömelsedomen” på sig i vårt ställe (Rom 5:18). ”Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus” (Rom 8:1).

”När världen inte genom sin visdom lärde känna Gud i hans vishet, beslöt Gud att genom den dårskap vi förkunnar (Ordet om korset) frälsa dem som tror” (1 Kor 1:21). Kristus är ”Visheten” (jfr Ords 8:23ff) och ”*han har blivit för oss visheten från Gud, nämligen vår rättfärdighet och helighet och återlösning*, för att det ska bli som det står skrivet: ’Den som berömmer sig ska berömma sig av Herren’” (1 Kor 1:30–31).

Seth Erlandsson

Syftet med Jesu tecken

av Stefan Hedkvist

Johannes berättar följande om Jesus i Joh 4:46-54: *Så kom han tillbaka till Kana i Galileen där han hade gjort vattnet till vin. En kunglig ämbetsman hade en son som låg sjuk i Kapernaum. När han fick höra att Jesus hade kommit från Judeen till Galileen, gick han till honom och bad att han skulle komma ner och bota hans son som var döende. Jesus sade till honom: "Om ni inte får se tecken och under, tror ni inte." Ämbetsmannen sade: "Herre, kom innan mitt barn dör!" Jesus svarade: "Gå, din son lever." Då trodde mannen det ord som Jesus sade till honom och gick. Medan han ännu var på väg, möttes han av sina tjänare som berättade att hans son levde. Han frågade vid vilken tid han hade blivit bättre, och de svarade: "I går vid sjunde timmen släppte febern." Då förstod fadern att det hade hänt vid just den tid då Jesus sade till honom: "Din son lever." Och han kom till tro med hela sin familj. Detta var nu det andra tecknet som Jesus gjorde sedan han kommit från Judeen till Galileen.*

Johannes berättar om det andra tecknet som Jesus gjorde i Galileen. Det första tecknet var när han förvandlade vatten till vin vid bröllopet i Kana. Därefter hade han gått till Judeen och Jerusalem. När han kom tillbaka till Galileen efter påskhögtiden i Jerusalem blev han väl mottagen av galileerna eftersom de sett allt som han hade gjort vid påskhögtiden (v 45). När han kom till Kana där han gjort sitt första tecken gjorde han ytterligare ett tecken: han botade sonen till den kunglige ämbetsmannen.

Ett tecken är en gärning som Jesus gör för att bevisa att han är en gudomlig person, Guds Messias. I Jerusalem hade judarna begärt ett tecken av honom för att han skulle bevisa sin auktoritet. De hade begärt ett tecken samtidigt som många kom till tro när de såg de tecken han gjorde! Samma mönster återkommer på flera ställen i evangelierna. *Jesus gör en gudomlig gärning och ändå begär man tecken för att tro.* Så skedde sedan Jesus bespisat femtusen män. När de sökte upp honom i

Kapernaum frågade de ändå efter tecken för att de skulle tro. När Jesus botat den besatte som det berättas om i Matteus 12:e kapitel kom ändå fariseerna och ville se honom göra tecken.

Johannes andra kapitel visar att problemet fanns ända från början av Jesu verksamhet. Vid påskhögtiden i Jerusalem begärde judarna att han skulle visa ett tecken som legitimerade honom (v 18), samtidigt som många kom till tro på hans namn just för att de sett de tecken han gjorde (v 23). Men Jesus var inte helt nöjd med tron hos dem som kom till tro när de såg de tecken han gjorde. Johannes berättar: *Själv anförtrodde han sig inte åt dem, eftersom han kände alla och inte behövde höra någon vittna om människan. Han visste själv vad som fanns i människan.* Jesus såg deras inre. De lade för mycket vikt vid själva undret och inte lika mycket vid Jesu ord. Jesus säger enligt Joh 4:48: *Om ni inte får se tecken och under, tror ni inte*. Detta är långt ifrån det beröm som Jesus gav den romerske officer som enligt Matt 8:8 sa: Säg bara ett ord, *så blir min tjänare frisk.* Jesus berömde hans tro: *Inte hos någon i Israel har jag funnit en så stark tro* (v 10).

Kanske hörde den kunglige ämbetsmannen till dem som kom till tro när de såg de tecken Jesus gjorde i Jerusalem vid påskhögtiden. Eller så hade han hört berättas om vad Jesus gjorde. Hans tro kanske inte sträckte sig längre än till en förhoppning att Jesus skulle visa ytterligare ett tecken. Men Jesus ledde mannen till en starkare tro så att den beskrivs så här när de sedan skildes åt: *Då trodde mannen det ord som Jesus sade till honom och gick* (Joh 4:50). Hans tro hade nu blivit så stark att han trodde det ord Jesu sa utan att vara beroende av tecken och under. Denna tro är mer lik den tro som officeren hade, han som sa: *S*äg bara ett ord, så blir min tjänare frisk. Jesus vill ge också oss en sådan stark tro på sitt ord.

Den kunglige ämbetsmannen

Den kunglige ämbetsmannen hade en son som var allvarligt sjuk och låg för döden. När mannen hörde att Jesus hade kommit tillbaka till Galileen skyndade han att söka upp honom. Det var nöden som drev honom att söka hjälp hos Jesus. Han trodde uppenbarligen att Jesus hade makt att rädda även från en nästan säker död. Men Jesus visste att hans tro grundade sig på de tecken han sett eller hört Jesus utföra. Därför bromsade Jesus honom, inte av ovilja att hjälpa utan för att ge honom mer än han begärde.

Jesu svar på mannens begäran verkar ganska strängt: *Om ni inte får se tecken och under, tror ni inte.* Jesus ville ge mannen en starkare, bättre grundad tro. Detsamma gällde alla. Jesus ville ge dem något de inte ens hade vett att begära. De hade någon slags tro, och mannen hade ju sökt hjälpen hos honom. Det var bra. Men deras tro var bristfällig därför att den bara grundade sig på de tecken som Jesus gjorde. Vad skulle hända om det inte ingick i Guds plan att Jesus skulle göra några fler tecken? Ja, då skulle deras tro tyna bort och dö. Deras tro behövde annan näring och en annan grund.

Tecknens syfte

Som vi redan sagt så är *tecken* gärningar som uppenbarar Jesu gudomliga härlighet. Men det är bara Guds ord som kan förklara betydelsen av dessa gärningar. Om människor bara förundrar sig över de mäktiga tecknen missar de meningen med dem. Det var av den anledningen som Jesus riktade mannens uppmärksamhet till sin person och sitt ord. Det är bara ordet som uppenbarar vem Jesus verkligen är och vad han gör för alla människor. Då tjänar också tecknen sitt syfte: *de bekräftar ordet* och på det sättet också den sanna tron på honom som grundar sig på ordet.

Jesu ord som verkade så stränga utförde sitt syfte. Ödmjukt tog mannen emot Jesu kärleksfulla men stränga tillrättavisning. Han blev inte arg och gick därifrån, och han lät sig inte avvisas. Han fortsatte att begära hjälp, denna gång mer vördnadsfullt, för när han tilltalade Jesus ”Herre” visade han också vördnad: *Herre, kom innan mitt barn dör!* Mannen hade fortfarande en föreställning om att Jesus måste komma med till Kapernaum för att bota barnet. Men i tron höll han i alla fall fast vid Jesu barmhärtighet trots Jesu tillrättavisning som lät som en sträng avvisning. *Jesus svarade: Gå, din son lever.* Med dessa ord förklarade Jesus för mannen att det inte alls var nödvändigt att han kom med till Kapernaum för att bota barnet. Det är som om Jesus sa: ”Du kan tryggt gå hem och lita helt och fullt på att ditt barn har blivit botat. Det har skett bara därför att jag sagt så. *Då trodde mannen det ord som Jesus sade till honom och gick.*

På detta sätt gav Jesus mannen mer än han begärt. Jesus återspeglar Fadern som förmår göra långt mer än allt vi ber om eller tänker (Ef 3:20). Han gav honom inte bara sonen tillbaka utan också en tro som inte var beroende av tecken och under och som skulle bestå bortom den

kris som väckt den. Mannen hade ingen annan säkerhet än Jesu ord när han gick. Men det räckte för honom. *Han trodde det ord Jesus sa till honom och gick*.

Men denna tro, som trodde Jesu ord, blev bekräftad. Det skulle dröja till nästa dag innan han var hemma igen. Men där hemma visste de hur orolig mannen varit för sonens hälsa och sände därför en tjänare att möta honom med det glada budskapet att sonen levde. När mannen undersökte saken så förstod han att sonen blivit helt frisk samma timme som Jesus sagt till honom ”din son lever”. Det heter sedan: *Och han kom till tro med hela sin familj.* Det kan inte innebära att det var först nu som mannen kom till tro för första gången. Han hade ju kommit till Jesus från första början med någon slags tro på Jesu förmåga att bota. Under Jesu ledning hade han fått en fast förtröstan på Jesu ord, en tro som inte var beroende av tecken och under. Nu fick han denna tro stärkt och bekräftad genom tecknet.

Lägg märke till att hela hans familj kom till tro. Det innebär att mannen inte bara fått en stark tro på Jesu ord, han hade också blivit en evangelist. Hans familj kunde ju omöjligt förstå betydelsen av att sonen plötsligt blivit helt frisk. Men när mannen förklarade saken för dem och vittnade om Jesus och hans ord, så kom även hans familj till tro. Jesus hade lett mannen till en starkare tro på sanningen i Jesu ord. Tron hade också öppnat hans läppar så att han med glädje vittnade om Jesus och ledde sin familj till tro.

En stark tro

Hela undervisningen lär oss samma sak: Jesus vill ge oss en stark tro som inte är beroende av att se tecken och under. Han säger efter sin uppståndelse, före sin himmelsfärd: *Saliga är de som inte har sett men ändå tror* (Joh 20:29). En tro som frågar efter tecken och är beroende av att se under är bristfällig. Tänk om det inte ingår i Guds plan att utföra tecken, hur går det då?

En begäran om att få se tecken behöver inte vara en ren provokation som när fariseerna i Matt 12 begärde att Jesus skulle visa dem ett tecken fast de just fått se ett tecken. När människor frågar efter att få se tecken behöver det inte röra sig om en sådan provokation. Det är ganska vanligt att människor jagar spektakulära tecken som de hört en eller annan predikant utföra. Det kan helt enkelt röra sig om en bristfällig, svag tro

som inte är helt grundad på Guds ord. Det kan röra sig om en sådan svag, bristfällig tro som vi hör att mannen i vår text hade i början. Men vi lär oss att Jesus gav honom mer än han begärde.

Jesus ger också oss mer än vi kan tänka och be om. Med sitt ord leder han oss fram till en tro som inte är beroende av tecken och under. Genom en sådan tro kan vi uthärda lidande och kriser, finna tröst i Jesu ord när döden hotar, tryggt förtrösta på hans ord och med glädje vittna om Jesus. Det är en tro som är grundad och byggd på Guds ord. Den förlitar sig på hörnstenen Kristus så som Paulus skriver till de heliga i Efesos: *Ni är inte längre gäster och främlingar utan medborgare med de heliga och medlemmar i Guds familj. Ni är uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund, där hörnstenen är Kristus Jesus själv* (Ef 2:19–20).

Fördjupning med Biblicumföreläsningar

På Biblicums webbplats har på allra senaste tid lagts in många nya inspelningar från 1970- och 1980-talen. Så gott som alla kurser och föreläsningar spelades in av Paul Waljö, som också kopierade kassetter. Numera har de flesta kassetterna eller banden digitaliserats och finns som mp3-filer inlagda i olika grupper.

Börja med att gå till www.biblicum.se och välj Undervisning > Biblicumföredrag. Direktlänk:
https://www.biblicum.se/undervisning/biblicumforedrag/

Till de nyinsatta filerna finns föredrag av prof. *Siegbert W. Becker*, tolkad av docent Seth Erlandsson. Vi rekommenderar särskilt serien *Bibliska lärofrågor* som finns under 1970-talets föredrag. Föredragsserien hölls i Uppsala den 12–14 april 1977. Bland de frågor som behandlas finns läran om kyrkan, omvändelsen, den trälbundna viljan, utkorelsen, treenigheten och Kristi två naturer. I skrivande stund fattas ännu ett av föredragen. Kan någon läsare hjälpa till att fylla i luckor tar vi tacksamt emot tips.

Föredrag kan också sökas via en inspelningsdatabas. Se länk nederst på varje sida.

Hur realia hjälper oss att förstå bibeltexten bättre

av Jesper Hansen

I det här inlägget önskar jag visa hur realia (bakgrundskunskap) kan hjälpa till att öka förståelsen av bibeltexten. Jag vill belysa det genom tre exempel. Bakgrundskunskap är inte något man behöver veta för att bli frälst. Du kan dö salig och frälst i Jesus utan att t ex någonsin ha hört om att Kandake i början var en titel för den etiopiska drottningen, men att titeln senare kom att uppfattas som ett egennamn (Apg 8:27).

Vad är då nyttan av bakgrundskunskap? Är det bara något man samlar på sig för att framstå som en beläst person? Svenska Folkbibeln ger ett bra svar på frågan. I dess uppslagsdel förklaras: ”För att förstå en flera tusen år gammal bibeltext kan det ibland vara nödvändigt med viss bakgrundskunskap om den dåtida omvärldens förhållanden. Antika föremål, yrken och sedvänjor förklaras där det bedömts att det behövs” (Svenska Folkbibeln 2015, s 1870). Det här är skrivet om Folkbibelns realianotiser.

Rubens kärleksäpplen

Jag vill i det följande ge tre exempel på hur bakgrundskunskapen hjälper läsaren att förstå bibeltexten. Det första exemplet är hämtat ur 1 Mos 30. Här dyker vi ner i berättelsen om Leas och Rakels rivalitet angående deras man, Jakob. Båda systrarna är måna om att de ska få barn genom Jakob. I det här sammanhanget berättas om Ruben, Leas son, som under veteskörden går ut på åkern och hittar kärleksäpplen (alruna). Dem ger han till Lea. Rakel ber att få av Rubens kärleksäpplen. Hon lovar att Jakob kommer att ligga med Lea om hon får kärleksäpplena. När Jakob kommer hem på kvällen säger Lea till honom: ”Du ska komma in till mig, för jag har gett min sons kärleksäpplen som lön för dig” (1 Mos 30:16). Därmed ligger Jakob med Lea.

Vad det är fråga om i det här textpartiet tycker jag har varit svårt att genomskåda. Varför tar Ruben med sig växten hem till sin mamma?

Varför är Rakel så ivrig att få tag i den? Det här klarnar då man läser noten till vers 14 i Folkbibeln. Där står att alrunan användes som afrodisiaka, alltså för att befrämja fruktsamhet. Plötsligt kastas ett klart ljus över hela textstycket. Vi förstår nu varför växten hade betydelse för personerna i texten, särskilt för Rakel. Hon kunde nämligen inte få egna biologiska barn (1 Mos 30:1). Hon hade därmed något slags vidskeplig föreställning om att växten skulle hjälpa henne att få barn.

Romarbrevet 13

Det andra exemplet hämtar jag ur Romarbrevet. I kapitel tretton återfinns de bekanta orden: ”Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig. Det finns ingen överhet som inte är av Gud, och den som finns är tillsatt av honom. Den som motsätter sig överheten går därför emot Guds ordning, och de som gör så drar domen över sig själva.” Jag läste nyligen en biografi (Metaxas, 2014) om den tyska teologen Dietrich Bonhoeffer. Han medverkade i en konspiration att döda Hitler. Attentatet misslyckades och efter det arresterades alla som hade haft någon förbindelse till det. Bonhoeffer dömdes till döden och hängdes i koncentrationslägret Flossenbürg.

Hitler var en ond man. Man kan dock diskutera huruvida konspirationen som Bonhoeffer deltog i var berättigad. Det man måste minnas är att vid den tiden Paulus skrev Romarbrevet var Nero kejsare. Nero var inte mindre grym än Hitler. Under förföljelserna av de kristna brände Nero tillfångatagna kristna istället för facklor (*Lunn-Rockliffe, 2011)*, alltså för att lysa upp staden Rom. Ändå säger aposteln Paulus: ”Den som motsätter sig överheten går därför emot Guds ordning, och de som gör så drar domen över sig själva.” Det vi kan lära oss av det här är att det inte är berättigat att sätta sig upp mot överheten bara för att den är ond.

Att det var Nero som var kejsare när Paulus skrev Romarbrevet står ingenstans i Bibeln. Det faktumet är dock bra att väga in när vi funderar på vilka konsekvenser bibelstället har för vårt liv. Det är som sagt inte berättigat att sätta sig upp mot överheten bara för att den är ond.

164 400 år av arbete

Det sista exemplet hämtar jag ur Matteusevangeliet 18. Där frågar Petrus Jesus hur många gånger en broder kan synda mot honom och få hans förlåtelse. I det sammanhanget berättar Jesus liknelsen om den obarmhärtige tjänaren. En kung vill ha redovisning av sina tjänare. En

fördes fram som var skyldig honom 10 000 talenter. Han kunde inte betala skulden, så kungen efterskänker honom den. När tjänaren kommer ut möter han en medtjänare som är skyldig honom 100 denarer. Tjänaren vill sedan inte efterskänka sin medtjänare skulden.

Liknelsen i sig är inte svår att förstå. Den som har fått mycket förlåtet (genom Jesus) ska också förlåta sin medmänniska. Om man inte vet vad de 10 000 talenterna eller de 100 denarerna motsvarar för värde, missar man dock något av berättelsens fulla innebörd. Nyaste Folkbibeln hjälper oss att förstå hurudana proportioner det rör sig om. I noten till vers 24 står att 10 000 talenter motsvarar 60 miljoner denarer eller dagslöner (Svenska Folkbibeln 2015, s 1452). Även om en dåtidens arbetare skulle ha arbetat varje dag i året (365 dagar), skulle det ändå ta honom ungefär **164 000 år** att samla ihop summan, en ren omöjlighet alltså. De 100 denarerna motsvarade däremot fyra månadslöner för en enkel arbetare (Svenska Folkbibeln 2015, s. 1452). Det betyder alltså **1/3 av ett års** lön. De här talen understryker liknelsens poäng.

Förkovra dig!

Många fler exempel kunde ges på hur bakgrundskunskap främjar vår förståelse av bibeltexten. Jag har här gett tre för att illustrera den här poängen. Jag vill därför uppmuntra dig att slå upp i bibellexikon, läsa bibelkommentarer och fotnoter i din bibel, studera kartor m m. Förutom att det är berikande kan det också hjälpa dig att förstå bibeltexten bättre. Blir du beläst på köpet lär det dessutom bara vara dig till gagn!

Källor:

Lunn-Rockliffe, S (2011): *Christianity and the Roman Empire.* Hämtad 1 februari 2020 från *http://www.bbc.co.uk/history/ancient/romans/christianityromanempire_article_01.shtml*

Metaxas, E (2014): *Bonhoeffer*. Örebro, Libris förlag.

Svenska Folkbibeln 2015. Handen: XP Media.

Skillnaden mellan lag och evangelium, del V

(forts från Biblicum 3/19, s 118ff)

av C. F. W. Walther

Jag har tidigare påstått att en predikan kan vara helt ortodox och samtidigt ändå dålig, om den inte har något mål. Detta påstående ska jag nu komplettera med följande sats: Även en målinriktad predikan kan vara dålig om den har ett falskt mål.

Ett falskt mål har en predikant om han hos sina åhörare söker beröm och beundran. Det leder till att han söker undvika det som folk ogärna vill höra, även sådant som är nödvändigt att predika. En sådan predikant vill inte utmana de rika och inflytelserika i församlingen. Han kommer inte att allvarligt visa dem deras synder för att inte väcka anstöt och förlora deras välvilja. Han kommer i stället att predika sådant som kliar dem i öronen (2 Tim 4:3). Han utsmyckar sina predikningar med retorisk elegans, intressanta berättelser och citat, men inte för att få sina åhörare att älska Guds ord utan för att själv bli prisad som en lysande talare.

Den som strävar efter människors beröm på detta sätt tjänar inte Gud utan djävulen. Han måste till slut erkänna med Salomos ord: *Vad har vi haft för nytta av vårt övermod? Vilken hjälp har vi fått av rikedom och prål? Alltsammans har försvunnit som en skugga, som när en budbärare skyndar förbi* (Salomos Vishet 5:8f).

Kära vänner, när ni sitter ner för att skriva en predikan, så ska ni med stor respekt tänka på det stora ansvar som ni tar på er när ni går upp i predikstolen. Ve dig om du predikar för din egen skull, för din egen ära. Du ska bara ha som mål Guds ära och själarnas frälsning, dem som anförtrotts åt dig. Annars får du räkna med att dessa själar kommer att anklaga dig i evigheten: ”Där är han som tjänade sin egen buk. Hans uppdrag var att varna mig, men det gjorde han inte. Han visste vad som står skrivet i Skriften: ’Du ska dö!’ Men han sa till mig: ’Du kommer att leva.’”

Det är oerhört viktigt att vi skiljer ordentligt mellan lag och evangelium. Det räcker inte att vår predikan är renlärig. För att själarna ska få vad de behöver måste både lag och evangelium predikas, men utan sammanblandning. De måste tydligt separeras från varandra. Vi har hittills sett två typer av sammanblandning av lag och evangelium:

1. Då man gör en gärningslära av evangeliet genom att blanda in lag i det, eller då man gör lagen till tröstande ord genom att blanda in evangeliets löften i den.
2. Då man visserligen predikar lag och evangelium men inte låter lagen döda genom dess krav på fullkomlighet och inte erbjuder evangeliets sötma till fullo, t o m åt de största syndare.

Tes 7: (Lag och evangelium används felaktigt)
När lag och evangelium förkunnas i fel ordning
Guds ord delas för det <u>tredje</u> inte rätt om man först predikar evangelium och därefter lag, först helgelse och därefter rättfärdiggörelse, först tro och därefter ånger, först goda gärningar och därefter nåd.

Lag och evangelium skiljer sig också åt i fråga om deras ordningsföljd. Detta lär tydliga skriftställen, bl a följande:

1. I Markus 1:15 får vi veta vad Herren Kristus predikade när han uppträdde första gången offentligt: Han sa: *Tiden är inne och Guds rike är nära. Omvänd er (ångra er, ändra ert sinne,* på grekiska *metanoeíte) och tro på evangeliet!* Han säger inte: ”Tro på evangeliet och ångra er”, utan tvärtom: först ånger och sedan tro.
2. I Matt 21:32 säger Frälsaren till judarna (fariseerna och de skriftlärda): *Och trots att ni såg det, ångrade ni er inte ens senare och trodde på honom.* Här placeras ånger och tro inte bara intill varandra utan i en bestämd ordningsföljd.
3. I Luk 24:46f säger den uppståndne själv: *Det står skrivet att Messias ska lida och på tredje dagen uppstå från de döda, och att omvändelse (ånger, sinnesändring) och syndernas förlåtelse ska förkunnas i hans namn för alla folk, med början i Jerusalem.* Att predika syndernas förlåtelse är ingenting annat än att predika evangelium. Först kommer predikan om sinnesändring, sedan predikan om syndernas förlåtelse.
4. Inför stora rådet säger Petrus enligt Apg 5:31: *Honom (Kristus) har Gud upphöjt till sin högra sida som furste och frälsare för att ge Israel omvändelse (sinnesändring) och syndernas förlåtelse.*

5. Paulus säger till de äldste från Efesos enligt Apg 20:20f: *Jag har inte hållit tillbaka något som kunde vara till nytta för er, utan jag har predikat och undervisat, offentligt och i hemmen, och vittnat för både judar och greker om omvändelse (ånger, sinnesändring) till Gud och tro på vår Herre Jesus (= evangelium).*

Gång på gång finner vi samma ordningsföljd. Vi ska därför komma ihåg: Den som först predikar evangeliet och sedan lagen, han blandar båda genom denna felaktiga ordningsföljd. Han tar ifrån båda deras verkan, hur bra han än predikat dem var för sig.

Lagen måste först göra människor hungriga och törstiga, så att de sedan kan mättas genom evangeliet och får dricka. Först måste vi få våra lyssnare att inse att de är syndare. *Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka*, sa Jesus (Matt 9:12). Först måste människan förtvivla om sin egen kraft, innan hon kan bli medborgare i Guds rike. Först måste jag inse att jag är en fördömd syndare, sedan kan jag bli ett välsignat Guds barn.

Den som vänder på denna ordningsföljd får varken evangeliet eller lagen att bära frukt. Lagen dödar och ska döda. Bara evangeliet ger liv. *Bokstaven (lagen) dödar men Anden (evangeliet) ger liv* (2 Kor 3:6). Predikas evangeliet först, missbrukas det lätt till att ge människor en falsk tröst. Följer lagen därefter tänker de: ”Du kan läxa upp mig med lagen så mycket du vill. Jag har ju redan hört att lagens ord inte betyder så mycket. Detta är förbannelsen om man blandar lag och evangelium i fråga om ordningsföljd.

Detta kan ske på flera olika sätt:

1. Grova förvrängningar genom felaktig ordningsföljd

Redan predikans disposition kan innehålla detta fel. Ett exempel:

Temat för predikan är *Vägen till saligheten. Den består av 1) sann tro, 2) genuin sinnesändring.* Redan denna disposition är en blandning av lag och evangelium. Även om tron utan tvekan är det viktigaste, får jag inte säga: Vägen till salighet består först i tron och sedan i omvändelse. Vägen till saligheten består förvisso i tron. Men innan hon vänder sig till läkaren Jesus måste hon se hur svårt sjuk hon är andligt sett. Det är endast lagen som avslöjar vår synd, hur sjuka vi är.

Ytterligare några exempel:
En predikan om goda gärningar förklarar först vad de består i. Sedan handlar en andra del om att de måste ske i tro. Detta är också fel. Hur kan jag tala om vad goda gärningar består i, om jag inte först säger att sådana gärningar endast sker i tron?

Lika illa blir det med följande disposition:
Vad är en rätt bön? Den innefattar 1) Vissheten om att den hörs, 2) Att den sker i Jesu namn. Hur kan någon ha visshet om att hans bön besvaras, om han inte ber i Jesu namn? Därför måste detta först göras tydligt. Om det står klart att rätt bön bara sker i Jesu namn, kan jag därefter tala om att dit hör också vissheten om att bönen blir hörd. För det är mycket möjligt att någon ber i Jesu namn men tvivlar på att bönen blir hörd. Alla kristna har upplevt det gång på gång. *Grunden för varje rätt bön är att jag inte kommer ensam inför Gud, att jag kommer med min Herre Jesus*. Även om jag inte uttalar det med ord, vet ändå mitt hjärta: ”Herre min Gud, jag skulle inte våga komma inför dig om det inte vore för Herren Jesus. För hans skull förkasta mig inte! Ge mig vad jag nu ber dig om!” Så ber en kristen.

Men det är ändå fel att säga: ”Var bara en kristen, så kommer du att vara viss om att din bön besvaras.” Varför är detta fel? Därför att *bönen hör till helgelsen. Och helgelsen är ofta dålig bland kristna.* De tror förvisso på Herren Jesus, men när det gäller att vara vissa om att bönerna blir hörda, så är deras hjärtan ofta fulla av tvivel. Därför måste en predikant när det gäller bön (dvs helgelsen) först tala om grunden, dvs om tron på Kristus. Först därefter kan han betona att en kristen inte behöver ha något tvivel i sitt hjärta om att hans bön besvaras (som ordet ”Amen” ger uttryck för).

Det blir också galet när någon predikar om Guds ords hot och löften och börjar med löftena för att sedan fortsätta med hoten. Vad uppnår jag med det? Jag tar bort välsignelsen från de fattiga syndare som tagit emot löftena. Lagen med dess fruktansvärda hot måste komma först, inte efter att jag tröstat med evangeliets löften. *Men det blir helt fel om jag först genom löftena tänder Guds kärleks eld och sedan utplånar den genom en ström av kallt vatten (lagen).*

2. Subtila förvrängningar genom felaktig ordningsföljd

Ibland måste man hålla predikningar som innehåller övervägande lag. Så är fallet när vi ser att hycklare inte tar Guds lag på allvar. Då måste man ibland nästan bara predika lag. Man jag säger ”nästan”, eftersom

evangeliet aldrig får fattas i någon predikan. Annars kommer Guds kära barn endast att slås ned och inte upprättas. Och annars släcks lätt den tynande veken. I predikningar som innehåller mycket lag får vi åtminstone inte avsluta med hot. Jag hörde en gång en predikan som slutade med följande ord: ”Gå bort ifrån mig, ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar” (Matt 25:41). Jag tänkte: ”Du är mig en fin förkunnare av det Nya Förbundet. Du tjänar bokstaven och inte Anden (2 Kor 3:6).” Detta fruktansvärda slut gjorde säkert intryck på åhörarna men gav ingen läkedom.

Kära vänner, ni måste lära er att vara försiktiga med sådana fruktansvärda lagord. Som student tror man lätt att mer kan uppnås om predikanter tar till lagen oftare. Men det är fel. Tänk på hur sällan det förekommer så förfärande ord i Nya testamentet. Det visar att *en evangelisk predikant ska vara sparsam med lagens fruktansvärda hot*. Annars orsakar han skada. Hycklarna bryr sig ändå inte särskilt mycket om vad pastorn dundrar från predikstolen. ”Så farligt kan det ändå inte vara”, tänker de. Men rättsinniga Guds barn, som alltid snabbt oroar sig, orsakas därigenom lätt stor samvetsnöd. Det är ju dessa vi först och främst ska ta hand om. Därför bör vi *alltid avsluta predikan med det ljuvliga evangeliet*.

Om det i församlingen har förekommit allvarlig anstöt genom uppenbar synd och en dag av botgöring är nära förestående, skulle det vara tjänstefel av predikanten om han inte vid detta tillfälle predikade lagen i dess fulla skärpa. Gud kräver att han ska ”tillrättavisa, varna och förmana” (2 Tim 4:2). De som kommer till kyrkan på botgöringsdagen förväntar sig inget annat. De vet att då kommer lagen att predikas, även om de inte tycker om att höra lagens fördömelseord. *Men det är viktigt att de som blir skrämda av lagens fördömelsedom också får höra om den enda räddningen undan den.* Evangeliet innehåller riklig tröst. Ingen troende behöver lämna berget Golgata med anledning av åskan från berget Sinai.

En predikant behöver alltid tänka på tre grundläggande begrepp: ånger, tro och helgelse. Han bör vara medveten om inom vilket av dessa tre områden det han säger hör hemma. Det som hör till ångern måste komma först. Därefter följer tron eller rättfärdiggörelsen genom Kristus. Sedan följer helgelsen. Genom en sådan medvetenhet bevaras ni ifrån att felaktigt dela Guds ord, blanda samman lag och evangelium och förhindra Ordets välgörande verkan.

Tes 8: (Lag och evangelium används felaktigt)
När förskräckta syndare inte hänvisas till nåden
Guds ord delas för det <u>fjärde</u> inte rätt, om man inte visar de av lagen träffade och förskräckta syndarna till Ordet och Sakramenten, utan i stället hänvisar dem till att genom bön och kamp vinna Guds nåd, alltså be och kämpa ända tills de känner att Gud benådar dem.

Det är vanligt att många svärmiska grupper[1] försöker föra människor till himlen genom denna felaktiga delning av lag och evangelium. Den lutherska reformationens undervisning om att rätt dela lag och evangelium lyser ofta med sin frånvaro.

Skrämda syndare ska hänvisas till Ordet allena så att de genom detta får Guds nåd. Det framgår redan av det faktum att evangeliet inte bara är en *lära* om nåden utan *ett tillkännagivande*: du är benådad. Evangeliet är inte ett budskap om vad människan ska göra utan glädjebudskapet till människan att allt som behövs för att hon ska bli frälst redan är gjort.

Av denna anledning kallar aposteln Paulus i 2 Kor 5:18 evangeliet för ”försoningens tjänst”.[2] Han menar inte en tjänst som predikar *om* försoningen utan som överräcker *själva försoningen*. Vad detta betyder ser vi när Paulus fortsätter: *Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelser, och han har anförtrott oss försoningens ord. Vi är alltså sändebud för Kristus, och Gud vädjar genom oss. Vi ber på Kristi uppdrag: låt försona er med Gud!* Evangeliets rätta predikan är alltså att vi förkunnar för folket: ”Ni är försonade! Tro det, så har ni fått all hjälp ni behöver.” Kristus uppmanar inte sina lärjungar att predika *om* omvändelse och syndernas förlåtelse utan *själva omvändelsen och syndaförlåtelsen*. Deras uppdrag är inte att berätta för folk vad de ska göra för att få syndernas förlåtelse. De ska förkunna: ”Syndernas förlåtelse *är redan här*. *Jag kommer med den till dig. Ta bara emot den!”* Detta är glädjebudskapet.

Naturligtvis ska lagen först predikas för människan. För vad skulle glädjebudskapet ”Din skuld är betald!” tjäna till, om personen i fråga menar att han inte har någon skuld? Eller vad skulle det hjälpa någon att tillkännage hans benådning, om han menar sig inte ha gjort något brott. Lagen måste predikas i all sin stränghet, så att åhörarna förstår

1 Flera grupper som kallar sig ”evangelikala” har vissa svärmiska drag. Fast de hänvisar människor till Jesus visar de inte att vägen till honom går via nådemedlen.

2 I den grekiska grundtexten står *diakonía* = tjänst.

hur illa de ligger till inför Gud. Bara så förstår de: ”Om vi förblir som vi är kommer vi att gå förlorade för alltid.” Lagen får åhörarna att ställa frågan: ”Vad ska vi då göra?” När lagen uppnått detta har den gjort sitt arbete och ska vara tyst. *Nu ska evangeliet ljuda kraftigt och säga: ”Du ska inte göra någonting, din stackars syndare. Allt är redan gjort. Tro på Herren Jesus Kristus! Han har försonat dig med Gud. Han har återlöst dig och utraderat dina synder.”*

Så predikade apostlarna. De började med en omvändelsepredikan. Och denna predikan hade sin verkan, så folk frågade: ”Vad ska vi då göra?” Men då svarade inte apostlarna: ”Du måste nu falla ner på dina knän och be tills du känner att Gud har förlåtit dig. Du måste så länge brottas och kämpa tills du märker att du har blivit en annan människa. Först då kan du vara glad. Först då är du salig.” Nej, ingenting sådant läser vi i Bibeln! Men ungefär så predikar svärmare, i synnerhet de som tar det allvarligt med en grundlig omvändelse. Men därmed predikar de inte evangeliet utan sina egna tankar. Så störtar de människor antingen i förtvivlan eller förför dem till en falsk, fariseisk fromhet.

1. *Exempel från Bibeln: Apg 16:23–34*
   Berättelsen om fångvaktaren i Filippi är välkänd. Han var en hedning. När Paulus och Silas överlämnades åt honom satte han dem i den innersta cellen och låste fast deras fötter i stocken. När han sedan trodde att fångarna hade kommit undan i samband med det kraftiga jordskalvet var han rädd att bli anklagad som ansvarig och därmed bli avrättad. Vad gör fångvaktaren då i sin förtvivlan? Han drar sitt svärd och tänker ta sitt liv. Men Paulus hindrar honom från det genom att högt ropa: *Gör dig inte illa! Vi är här allesammans.* Då blir hans rädsla ännu större. Han hade hört apostlarna sjunga under natten och det måste ha väckt frågan: Tänk om de kanske var helt oskyldiga människor som jag så grymt har satt fast i stocken! Han vill få slut på sin ångest genom att döda sig själv. Men så faller han skräckslagen på knä framför apostlarna och ropar: *Vad ska jag göra för att bli frälst?*

   En svärmare hade nog svarat: ”Sakta i backarna, käre vän. Det är fråga om en längre process. Du har ju varit en helt och hållet ogudaktig människa. Först behandlade du dessa heliga budbärare från Gud på ett grymt sätt, och sedan ville du t o m ta ditt eget liv! Det är illa! Ångra dig nu djupt och ropa till Gud så länge tills han förnyar ditt onda hjärta. Vi vill gärna hjälpa dig och be med dig. Men hur lång tid detta tar, det vet ingen.” – Vad svarar apostlarna fångvaktaren? De säger bara: *Tro på Herren Jesus så blir du frälst, du och din familj.* Paulus och Silas förkunnade redan samma timme på natten Herrens ord för honom och för alla i hans familj. Och fångvaktaren blev *jublande glad över att han med hela sin familj hade kommit till tro på Gud.*

   Genom det här exemplet ser vi vad som är en rätt evangelisk praxis och hur man tar hand om dem som är förskräckta över sina synder. Man bör inte fråga: ”Hur ligger det till med din sorg över synden? Hur är det med din ånger? Ångrar du dina synder av kärlek till Gud eller är din ånger bara en rädsla för helvetet?” Hur kan någon ha ånger av kärlek till Gud, en som ännu inte erfarit Guds kärlek? Nej, om syndaren förstår att han utan hjälp utifrån är förlorad, ska du göra som apostlarna, säga till honom: ”Här är hjälpen. Tro på Herren Jesus så blir du frälst!”

2. *Exempel från Bibeln: Apg 22:3–16*
   Något liknande var aposteln Paulus med om. Han berättar: *Jag förföljde den Vägen ända till döds och grep både män och kvinnor och satte dem i fängelse. Det kan översteprästen och hela Stora rådet intyga. Av dem fick jag med mig brev till bröderna i Damaskus, och jag reste dit för att gripa även dem som fanns där och föra dem till Jerusalem där de skulle få sitt straff.* Då visade sig Herren för honom och sa till honom: *Saul, Saul! Varför förföljer du mig? Jag är Jesus från Nasaret, den som du förföljer.* Då sa han bara: *Vad ska jag göra, Herre?* (v 10). Han lägger inte till ”för att bli frälst”. I det ögonblicket var han helt förtvivlad. Han vågade inte säga: ”Vad ska jag göra för att också jag ska bli frälst?” Han är helt förstörd, fullständigt förkrossad i sin själs innersta. Det är allt. Och nu ger Herren honom svaret: *Res dig och gå in till Damaskus! Där ska du få veta allt som det är bestämt att du ska göra.* Men när Paulus kommer till Damaskus säger Ananias till honom: *Våra fäders Gud har utvalt dig till att lära känna hans vilja och att se den Rättfärdige och höra rösten från hans mun. Du ska vara hans vittne inför alla människor och vittna om vad du har sett och hört. Och nu, vad väntar du på? Res dig och låt dig döpas och tvättas ren från dina synder och åkalla hans namn.*[3] Ananias säger inte: ”Fall ner på

3 Walther översätter grundtextens *epikalesámenos* (aoristus particip av epikaléô ”åkalla, anropa”) med ”sedan kan du be” i stället för ”och åkalla” (hans namn).

dina knän och be om du kan bli förlåten." Nej, han säger: "Res dig och låt dig döpas och tvättas ren från dina synder, sedan kan du be."

Även i detta exempel ser vi att svärmarna än idag ställer saken på ända. De säger: "Be först och låt sedan tvätta bort dina synder." Enligt Guds ord är det tvärtom: Om någon frågar oss: "Vad ska jag göra?", så ska vi svara enligt Skriften: "Tro på Herren Jesus!" Det betyder. Lita på Ordet om Guds nåd! Det är allt som Gud ber dig om.

3. *Exempel från den pietistiska litteraturen*

Hur pietisterna undervisade om frälsningens väg framgår av Fresenius kända och mycket spridda bok *Beicht- und Kommunionbuch* från år 1746 (översatt till svenska "Skriftermåls- och communionbok" 1753, 12:e uppl. 1874, fr o m 1887 med det kortare namnet "Nattvardsbok").[4] Jag måste erkänna att jag själv höll mig till den här boken när jag var i djup själanöd. På den tiden hade jag tack vare en äldre teologie kandidat funnit den lutherska tron. En dag sa jag till honom: "Fresenius är ännu bättre än Luther!" Fast den här vännen var en gammal pietist log han bara. Då blev jag väldigt förvånad. För jag tänkte i min blindhet: "Luther talar alltid bara om tron. Han blir färdig alldeles för fort. *Det är ju så mycket mer jag måste göra!* Jag behöver gå igenom en grundlig behandling så att den helt igenom fördärvade människa som jag är blir frisk. Om detta säger Luther ingenting", tänkte jag. "Men Fresenius är mannen. Han skriver ut ett recept som jag kan följa för att bli frisk." Och jag kan försäkra er: Jag följde detta recept till punkt och pricka. Men inte har jag blivit friskare av det. Jag blev i stället allt värre och mer och mer desperat. För om någon tar dessa regler på allvar tvingas han erkänna gång på gång att han ännu inte har uppnått det som ska uppnås genom att följa dessa regler.

Fresenius skriver i första delen av sin bok: "Eftersom allt hänger på syndares omvändelse om de ska kunna ta emot syndernas förlåtelse och värdigt åtnjuta Jesu Kristi kropp och blod, så förmedlar jag dem en trogen undervisning om vad de behöver komma ihåg, så att de grundligt och på kort tid kan bli omvända."[5] När jag först läste detta tänkte jag: "Tack gode Gud för en sådan bok!" Det var precis

4 Johann Philipp Fresenius (1705–1761) var predikant i Frankfurt am Main och även familjen Goethes själasörjare.

5 Kapitel III, § 11.

vad jag letat efter: en undervisning om att bli grundligt och snabbt omvänd. Syndaren behöver ju *bara beakta tre regler* för att bli hjälpt, menar Fresenius. "*Den första regeln är: Be om nåden. Den andra: Vaka över nåden. Den tredje: Tänk på Guds ord på rätt sätt*."
Den stackars blinda och oomvända syndaren ska alltså framförallt 1) *be*, sedan 2) *vaka* och först därefter 3) *läsa Guds ord på rätt sätt*. Vilken hemsk perversion! Jag trodde på den tiden att jag blivit rätt upplyst. Om jag följde denna undervisning skulle jag bli viss om nåden. Fresenius fortsätter: *"Eftersom syndaren inte kan omvända sig själv måste han be om denna nåd."* Vilken motsägelse! Om han inte kan omvända sig själv, kan han naturligtvis inte heller be i Jesu namn. En människa vänder sig till Jesus först när hon har omvänts. Vidare säger Fresenius: "Eftersom man lätt på nytt kan förlora den nåd som man bett om, behöver man *vaka över den*." Och eftersom Guds ord upplyser oss och åstadkommer hjärtats omvändelse "måste man *betrakta detta Ord på rätt sätt*".

Angående bönen om nåd till omvändelse krävs en hel del. "Det får inte förbli ett kallt, främmande och dött verk av läpparna utan måste ske med stort allvar i hjärtat. . . Man ber inte bara om nåden att Gud skulle vilja förlåta synderna, utan också om nåden att han verkligen ändrar hjärtat och därmed förstör kärleken till synden." Detta förvirrar ju en människa fullständigt: att inte bara be om nåd utan också om hjärtats förvandling! I själva verket kan ju dessa två ting inte brytas isär. Den som har Guds nåd, hans hjärta förändras också. Det som en förskräckt syndare behöver är Guds nåd allena.

Fresenius skriver vidare: "Denna bön genomförs inte en eller två gånger, utan man fortsätter dagligen med att sucka, tigga, ropa och skrika, tills man får nåden att vara personligen försäkrad om en sann förändring av ens hjärta." Slutligen skriver han: "Den som troget följer dessa tre regler kommer snart att bli en annan människa och Guds nåd kommer att arbeta kraftigt i henne så att hon hos sig allt tydligare kommer att lägga märke till kännetecknen på en ny skapelse i Kristus." Jag vill varna er: Plåga inte som predikant era åhörare då de förskräckt frågar: "Vad ska jag göra för att bli salig?" *Led omedelbart de törstiga själarna till den ständigt flödande nådens brunn, dvs till evangeliet!*

Översatt från tyska av Hendrik Landgraf, bearbetat och förkortat av SE

”Vad är Guds väsen som Jesus uppenbarar?”

Fråga: I Hebreerbrevet 1:3 står det att Sonen uppenbarar Guds väsen. I 1 Joh. 4:16 står det att ”Gud är kärlek. Den som förblir i kärleken förblir i Gud, och Gud förblir i honom.” I Joh. 15:12 säger Jesus: ”Ni ska älska varandra så som jag har älskat er.” I Joh. 14:23 står det: ”Om någon älskar mig, håller han fast vid mitt ord. Och min Far ska älska honom, och vi ska komma till honom och ta vår boning hos honom.” Min fråga är då: Är kärlek Guds väsen eller är det ”bara” en egenskap hos Gud och i så fall, vad är Guds väsen som Jesus uppenbarar?

Svar: Det är bra att du citerar Bibeln när du vill lära känna Gud, *vem han verkligen är, hans natur, hans väsen, hans egenskaper.* Det är ju vad som faktiskt står i Skriften som är avgörande, Guds självuppenbarelse, inte mänskliga spekulationer. Därför utgår jag i mitt svar från de bibelställen du nämner.

Hebreerbrevet börjar med att betona hur Gud uppenbarar sig. Han har talat till oss ”genom profeterna” (= GT) och nu i den sista tiden (= NT) ”genom sin Son”. Det stora som skedde när Guds evige Son (Ordet) *blev kött* (Joh 1:14) och återlöste oss syndare kan inte överbetonas. Genom sin frälsningsgärning är Jesus ”*Guds väsens avbild*” (på grekiska *charaktär täs hypostáseås avtoú*), mera ordagrant ”den exakta avbildningen av hans natur” (”the exact imprint of the divine nature”, EHV, ”the exact representation of his nature”, NAS).

Jag förstår inte riktigt vad du menar när du skriver: ”Är kärlek Guds väsen eller ’bara’ en egenskap hos Gud.” Guds väsen och hans egenskaper hör ju nära samman. Vill man t ex betona att Gud är den fullkomliga godheten (”Ingen är god utom Gud allena”), kännetecknas Guds godhet av utgivande kärlek, nåd och barmhärtighet. Guds väsen eller natur är ”utgivande kärlek” (på grek. *agápä*). ”Gud är agápä”, betonar aposteln Johannes (1 Joh 4:8 och 4:16), dvs en kärlek som offrar sitt liv till lösen för syndare (jfr Paulus ord i 1 Tim 2:3–7). Guds frälsningsgärning är en ofattbar och oförtjänt *godhet, nåd, kärlek och barmhärtighet* mot oss syndiga människor.

Den frälsning som Gud genom profeterna utlovat fick sin fulla uppfyllelse när Guds evige Son i vårt ställe uppfyllde Guds krav på helighet och led straffet för våra synder. Därmed har han en gång för alla genom sin ställföreträdande tillfyllestgörelse (*satisfactio vicaria*) ”fullbordat en rening från synderna” (Heb 1:3).

Alla religioner vid sidan av kristendomen bygger på mänskliga funderingar om hur lycka, frälsning eller harmoni ska uppnås. *Man är andligt blind för att människan måste räddas och inte kan rädda sig själv*, man söker nirvana eller paradis genom egna gärningar. I biblisk kristendom är självfrälsning lika omöjligt som för en kamel att komma igenom ett nålsöga. De som genom Bibeln lärt känna Gud och hans frälsningsgärning, hans utgivande kärlek (*agápä*) genom Jesus Kristus, älskar av tacksamhet Guds Son och håller fast vid Guds ord (Joh 14:23–24). Hos dem föds genom evangeliet om Jesus en ny vilja till utgivande kärlek (*agápä*): att bli kvar i Jesu kärlek (Joh 15:9) och älska varandra så som Jesus har älskat oss (Joh 15:12). Men vår kärlek blir aldrig fullkomlig (se Rom 7:21–23). Därför förblir Jesus och syndernas förlåtelse genom honom en ständig tillflykt, den troendes högsta skatt: ”Hos ingen annan finns frälsningen, och under himlen finns inget annat namn som människor fått genom vilket vi blir frälsta” (Apg 4:12).

Ett litet tips angående Bibelns lära om ”Guds väsen och egenskaper”: Googla på Biblicum.se och klicka sedan på Undervisning > Biblicumföredrag > Vad är kristendom? och lyssna på föredrag 3 och 4 om Guds egenskaper.

Ska det bli ett hemligt uppryckande?

Fråga: Vad menas egentligen med ett hemligt uppryckande och när ska det ske? Det talas ofta om det, särskilt inom pingstteologin. Men är det bibliskt?

Svar: Det är märkligt att så många karismatiker talar om ett *hemligt* uppryckande (på engelska ”rapture”) någon gång *före* den yttersta dagen. De hänvisar till 1 Tess 4:13–18. Men denna text talar inte om någon *hemlig* Kristi återkomst utan en högst synlig och hörbar: ”När en befallning *ljuder*, en ärkeängels *röst* och en Guds *basun*, då ska Herren

själv komma ner från himlen …” (v 16). Detta sker på världshistoriens sista dag enligt Jesu ord till sina lärjungar i Matteus 24:31: ”*Med starkt basunljud* ska han sända ut sina änglar, och de ska samla hans utvalda från de fyra värderstrecken, från himlens ena ände till den andra”, för då får den här världen sitt slut (v 35). Men böcker om ett hemligt bortryckande före den yttersta dagen ”kittlar i öronen”, t ex Hal Lindseys bok *The Late Great Planet Earth* (1970).

Troende i Tessalonike var oroliga för att gå miste om denna stora dag *om de hinner dö (”insomna”) före den*. Paulus tröstar: De som lever och är kvar till Herrens ankomst (på grekiska *parousia* = “ankomst i makt och härlighet”) ”ska *alls inte komma före* de insomnade” (v 15). För ”de som har dött i Kristus ska uppstå *först*” (v 16), och ”*tillsammans med*” de troende som då lever ska de räddas från undergång. Jorden ska gå under men inte de troende, varken de som redan insomnat eller de som ännu lever. ”Vi som lever och är kvar ska ryckas upp bland skyar *tillsammans med dem* för att möta Herren i rymden. Och så ska vi alltid vara hos Herren” (v 17). De som redan insomnat blir alltså inte efter och kommer inte att gå miste om Kristi synliga återkomst i härlighet, hans ”kungliga ankomst”.

Varför ryckas upp från jorden bland skyar, likt Jesus vid hans himmelsfärd (Apg 1:9, 11)? För att den gamla världen ska gå under: ”För hans ansikte flydde jord och himmel, och det fanns ingen plats för dem” (Upp 20:11). ”Herrens dag kommer som en tjuv, och då ska himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och jorden och dess verk inte mer finnas till” (2 Pet 3:10). När denna sista dag kommer vet ingen. Den kommer som en tjuv. Jesus jämför med syndafloden på Noas tid: ”De visste ingenting förrän floden kom och ryckte bort dem alla. *Så ska det bli när Människosonen kommer*. Då ska två män vara ute på åkern. Den ena ska tas med, den andre lämnas kvar (till undergång och evigt fördärv). Två kvinnor ska mala vid kvarnen. Den ena ska tas med, den andra lämnas kvar. *Var därför vakna, för ni vet inte vilken dag er Herre kommer*” (Matt 24:39–42).

SE

Utblick över samtiden

Det viktigaste

I Kyrka och Folk nr 46–47/2019 skriver Gunnar Andersson bibliskt och angeläget om ”det viktigaste”. Vi saxar följande:

> Gud är evig och oföränderlig. Så uppenbarar Han sig i den heliga Skrift. Att Guds natur inte påverkas av våra mänskliga tankar och trender är en sanning som det är angeläget att påminna om. Mänskliga föreställningar om Gud, istället för Guds uppenbarelse av sig själv, tenderar alltid att tränga sig på. Det märks inte minst vid kyrkoårets slut.
>
> Hur många gånger hörs inte uttalanden som: ”Sådan är inte min gud”, eller ”Är Gud sådan, vill inte jag ha med honom att göra”. Människan har alltid frestats att göra sig en egen bild av Gud. Direkt efter att Herren förbjöd Israels folk att göra några avbilder av det som är i himlen och tillbe sådana, gjorde de en guldkalv. Tanken var inte att tillbe en annan Gud, utan folket sade: ”Här är din gud, Israel, som har fört dig upp ur Egyptens land” (2 Mos 32:4).
>
> När det från predikstolar och genom media presenteras olika gudsbilder där Gud sägs vara enbart kärleksfull och nådig och acceptera alla sådana som vi är, eller då enskilda avvisar tanken på ett evigt straff, är det mänskligt sett fullt förståeligt. Tanken på att man själv eller någon annan ska hamna under Guds vrede i en tillvaro utan slut är outhärdlig.
>
> Samtidigt kommer vi inte förbi Skriftens ord om allvaret inför evigheten. Jesus, som personifierar Guds kärlek till alla människor, talar själv allra tydligast om helvetets realitet, och om risken att gå evigt förlorad (ex Matt 18:8, 25:41, Joh 3:36). Ingen annan vet lika väl som honom vad han talar om, eftersom han själv upplevt det. Under de tre mörka timmarna på korset hängde han som världens ende syndare under Guds vrede. Han var övergiven, bortvisad, av sin himmelske Fader. Gud är kärleken, men han är också helig. En

ohelig, syndig, människa skulle aldrig kunna möta honom. Därför måste Gud själv ta bort hindret genom Jesu kors.

I Hebreerbrevet 9:22 står: ”Utan att blod utgjuts ges ingen förlåtelse.” Ur tidskriften ”Trosblick” nr 1 2020 saxar jag följande citat från Chr. Möllers textutläggning:

> Gud förlåter inte en enda synd, utan att den är lagligen borttagen, försonad, avstraffad efter rättfärdighetens dom. Detta skedde med Jesus i alla syndares ställe. Allt vad som skedde med Jesus såsom vår Frälsare, det skedde i Guds ögon och för hans dom, såsom hade det skett med alla människor i Jesus Kristus. - - - Han blev gjord till synd för oss och blev en förbannelse i vårt ställe. Hans renhet och helighet har Gud nu skänkt åt den värld, i vars ställe han dog.

Ett ifrågasättande av Jesu jungfrufödelse?

I Världen i dag 4/1 2020 kommenterar Stefan Gustavsson en artikel i Expressen där Svenska kyrkans ärkebiskop Antje Jackelén berör innebörden av Jesu jungfrufödelse. Han skriver bl a:

> På självaste julafton kom ett ifrågasättande av kristen tro, men denna gång inte från någon kristendomskritiker, utan från Svenska kyrkans ärkebiskop. I Expressen valde ärkebiskopen att kasta misstankar över julevangeliet och profetens budskap om att jungfrun ska bli havande.
>
> I ett försök att få julens budskap att upplevas mer relevant för samtiden påstods julevangeliet handla om en uppgörelse med patriarkatet, att ”patriarkala makt- och familjestrukturer förändrats” i och med julens berättelse. Det måste sägas vara en mycket ohistorisk tolkning av julevangeliet.
>
> I texten sätter ärkebiskopen frågetecken för just jungfrufödelsen genom att hävda att texten inte handlar om en sexuell sanning. Evangelisterna var inte gynekologer, och därmed menar ärkebiskopen att texten inte ska förstås biologiskt utan teologiskt. - - -
>
> **För det första** betonar Matteus och Lukas just den biologiska sidan. Maria ska enligt ängelns ord bli havande utan att vara sexuellt tillsammans med någon man. Det ska i stället ske genom den helige Ande. Enligt Matteus blev Maria havande *”innan”* hon och Josef *”hade varit tillsammans”* (1:18). Enligt Lukas hade Maria aldrig varit sexuellt tillsammans med någon man: *”Hur ska detta ske? Jag har ju inte haft någon man”* (1:34).

> **För det andra** är jungfrufödelsen inte svårare att tro på än de övriga under som evangelierna berättar om. I Svenska kyrkans evangelieläsningar återkommer regelbundet texter om hur de sjuka helas, de spetälska renas, stormar stillas och döda uppväcks. Om man sår tvivel kring jungfrufödelsen sår man med logisk nödvändighet tvivel kring alla de övriga underberättelserna också.
>
> **För det tredje** är alla underverk beroende av Gud. Det är Gud som verkar och för Gud är ingenting omöjligt. Om det finns en Gud som har skapat universum i sin oöverskådliga väldighet och som kontinuerligt upprätthåller det, är undret en självklar möjlighet. Det gäller både Marias graviditet och alla underverken i Jesu offentliga verksamhet.

Antje Jackelén: Fel att påstå att jag ifrågasätter jungfrufödseln

I Världen i dag 9/1 2020 replikerar ärkebiskopen. Hon har inte alls ifrågasatt kristen tro och hänvisar bl a till slutorden i Expressenartikeln:

> ”Det största, bästa och vackraste vi kan tänka oss, Gud själv, kommer till världen i ett litet barn som väcker hopp, ömma känslor och våra bästa sidor till liv. Den som äger makten över skapelsen gör sig liten och sårbar för att rädda oss för kärleken. När allt kommer omkring är det inte bara gåshudsvarning på de gamla sångerna och berättelserna. Här finns dessutom både rötter och syre för oss.” - - -
>
> Stefan Gustavsson påstår att jag i artikeln sätter frågetecken för jungfrufödelsen. Det är fel. Jag refererar i artikeln till en tolkning som säger: att Guds son kom till världen utan en mans inblandning rör till det i de traditionella patriarkala mönstren. Att Gud blev människa i Jesus innebär på så vis också ett ifrågasättande av patriarkatets ordning. - - Tillåt mig därför att citera ännu några rader ur min artikel på julafton: ”Mycket är instabilt i dag och förhållanden förändras snabbt. Då är det med rätta gåshudsvarning när vi berörs av den kontinuitet som finns i kyrkans liv. Samma ord och melodi har burit nyheten om Jesus födelse genom århundradena. Än sjungs sångerna om Jesus som föddes i Betlehems stall, om barnet i krubban, om världens frälsare som fötts av jungfru Maria.” Som Svenska kyrkans ärkebiskop vill jag ödmjukt och bestämt hålla fast vid detta: Aldrig mindre än evangeliet!

Glädjande om Jackelén ändrat position

Stefan Gustavsson kommenterar i samma nummer ärkebiskopens respons så här:

> När det gäller synen på jungfrufödelsen, som är huvudtema för ledaren, så gläder det mig om vi är överens. Men är vi verkligen det?
>
> Notera först att jag inte påstått att ärkebiskopen förnekar jungfrufödelsen, utan jag skrev att texten i Expressen ”sätter frågetecken för” jungfrufödelsen och ”kastar misstankar över” den. Texten är nämligen högst ambivalent i frågan.
>
> Alla texter läses i en kontext. När Antje Jackelén frågades ut vid hearingen inför ärkebiskopsvalet 2013 lät det så här: ”Jungfrufödseln är en mytologisk term för att förklara det unika. Den som tolkar jungfrufödelsen som en biologisk fråga har helt missat poängen.” Det var ett perspektiv i linje med tidigare ärkebiskopen K G Hammar. Han orsakade stora debatter just kring jungfrufödelsen, som han menade inte behövde tolkas biologiskt utan teologiskt. För Hammar innebar det ett ifrågasättande av jungfrufödelsen som historiskt faktum.
>
> När nu dessa ärkebiskopens formuleringar från hearingen dyker upp i julaftonstexten i Expressen väcker det berättigade frågor hos oss läsare. En ganska naturlig tolkning är att texten innebär ett fortsatt ifrågasättande av jungfrufödelsen. Innebär texten i stället en, om än i förtäckta ordalag, positionsförflyttning från ärkebiskopen är det en stor och glad teologisk nyhet.

Guds ords tjänare ska föra fram vad Gud lär i sitt ord *rent och klart*. Två bibelord kan räcka som kommentar till ovanstående: ”Om någon talar ska han tala i enlighet med Guds ord” (1 Pet 4:11). ”Om en trumpet ger en otydlig signal, vem gör sig då redo till strid? Så är det också med er. Om ni inte talar begripliga ord med era tungor, hur ska man då kunna förstå vad ni säger?” (1 Kor 14:8–9).

SE

Litteratur

FOLKETS BIBEL: BERÄTTELSEN OM HUR VI FICK SVENSKA FOLKBIBELN

Stiftelsen Svenska Folkbibeln 2019, 232 sid

Denna antologi har getts ut med anledning av att det gått drygt 20 år sedan Svenska Folkbibeln 98 utkom. Boken berättar om bakgrunden till projektet, hur Folkbibeln blev mottagen och var den står idag, inklusive en blick på framtiden.

Inledningsvis berättar stiftelsens ordförande Swen Bergling och informationsansvarige Anders Robertsson om hur tanken på en egen översättning uppkom. I olika kristna sammanhang upplevde man att bibelkommissionens översättning av Nya testamentet, NT81, saknade ett viktigt perspektiv: det övernaturliga, Guds närvaro och direkta ingripande. Man upptäckte att bibelforskningsinstitutet Biblicum hade kritiserat NT81 just av dessa orsaker och tog kontakt med dess verksamhetsledare Seth Erlandsson. 1983 grundades en stiftelse som inledde samarbete med Biblicum.

I en första av två artiklar beskriver Seth Erlandsson framväxten av den nyöversättning av Nya testamentet, NT 1996, som leddes av Ingemar Furberg. Han hade tack vare samarbetet med Stiftelsen Svenska Folkbibeln tillgång till en rad referenter som medhjälpare. Samtidigt hoppades man hinna ge ut en helbibel före bibelkommissionens nyöversättning, som väntades till slutet av 90-talet eller kanske år 2000. Man var tvungen att kompromissa mellan önskan om en helt ny översättning och en putsning av språket i 1917 års översättning. Detta gjorde det möjligt att få fram Folkbibeln 98 i god tid innan B2000 utkom.

Seth Erlandsson var huvudöversättare av Gamla testamentet i det fortsatta arbetet med den utgåva som presenterades 2015, efter att en uppgradering av Nya testamentet först utkom 2014. Han ger i sin andra artikel exempel på skillnader i utgångspunkterna mellan bibelkommissionen och Folkbibeln. Den förra utgår från att de bibliska texterna ska hanteras som vilka mänskliga dokument som helst, vilket gör att man underkänner profeternas anspråk på att föra fram ett gudomligt budskap. Framför allt leder det till att profetiorna om den kommande Mes-

sias förvanskas. Folkbibeln utgår från Bibelns eget anspråk på gudomligt ursprung och betraktar Kristus som dess centrum.

Stiftelsen Svenska Folkbibeln har som referenter och granskare haft tillgång till experter på grundtexten och svenska språket. Också vanliga bibelläsare har fått ge sina synpunkter. I boken ingår en intervju med en av dessa experter, hebreiskaläraren Gudrun Selberg. Hon såg som sin uppgift att ”ploga framför Seth, bereda ärenden till beslut och sända dem vidare till honom”.

Bokförlaget XP Media grundades 1998 för att ta hand om den praktiska utgivningen. Anders Robertsson har hela tiden fungerat som verkställande direktör. Tommy Lindén, art director och styrelsemedlem, beskriver det tuffa arbetet med att försöka få ut den nya bibelutgåvan före jul 1998. En annan styrelsemedlem, frälsningsofficeren Nils-Erik Karlsson, tar upp olika tekniska aspekter.

Den som från 00-talet har gjort den största insatsen för den nya utgåvan 2015 är samordnaren, prästen Tony Larsdal (tidigare Larsson). Han deltar med flera artiklar. Den första beskriver de internationella kontakterna. Hans genomgång av revideringsarbetet är den centrala artikeln i boken. Han beskriver inlevelsefullt och personligt hur han kom in i arbetet och hur det blev något av en livsuppgift. Han ger också prov på de principer som vägledde arbetet.

Av de artiklar som presenterar mottagandet av Folkbibeln vill jag särskilt lyfta fram Rune Imberg: Folkbibeln och min vandring med Bibeln (s 161). Han berättar om sin bibelläsning ända från barndomen och hur Hoseas ”jämmerliga äktenskap” tog knäcken på läsningen för en tid. Sedan beskriver han betydelsen av Hedegårds översättning och hur Biblicummötet i Växjö 1970 blev avgörande för honom. NT 81 / Bibel 2000 har han knappt använt men Giertz’ översättning blev en temporär räddning innan Folkbibeln kom. Folkbibeln 1998 har blivit den översättning han använder just nu, för han har (ännu) inte förmått sig att gå över till 2015. Han levererar dock en viss kritik. Han anser t ex angående uttrycket ”förklaras rättfärdig” (s 171) att KB 1917 förefaller ligga närmare Luther än Ingemar Furbergs översättning!

Tony Larsdal gör i slutet av boken en utblick över de elektroniska hjälpmedel som finns till buds i dag. Som deltagare i pionjärarbetet gläds jag över att man insett vikten av att sprida evangeliet via olika kanaler vid sidan av de traditionella tryckta medierna.

Bredden av författare i antologin, totalt drygt 20 till antalet, ger en bild av hur Folkbibeln mottagits av olika samfund. Detta ger anledning till en reflexion om detta interkonfessionella samarbete kan ha präglat ställningstaganden i enskilda tolkningsfrågor. Aktiva medarbetare har förutom konfessionella lutheraner, främst representerade av Biblicum, även varit representanter för samfund med en dragning mot arminianistisk syn på omvändelse och frälsning. Kan det eventuellt också skönjas en dragning mot politisk korrekthet? I Biblicum nr 4/1985 (s 101) framhåller Seth Erlandsson vikten av att Bibeln står över kyrkor och samfund så att grundtextens innebörd får komma fram och inte påverkas av samfundens lärostånpunkter. I detta arbete kan ett samarbete ske över samfundsgränserna trots att vi inte har gemenskap i gudstjänstliv.

Boken illustreras med ett stort antal avtryck från informationsmaterial och tidningar, vilket betydligt ökar läsvärdet. Boken är ett viktigt historiskt dokument och väl värd att sprida och läsa.

Ola Österbacka

Gåvoredovisning *2019-11-01– 2020-01-31*

Bjarte Edvardsen 100, Helga Dahlskog 20 EUR, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Bjarte Edvardsen 100, Per-Axel Oskarsson 1500, Roger Loo 500, Anna-Karin & Jan-Erik Appell 250, Nina Hansson 500, Jukka & Anja-Liisa Söderström 400 EUR, Maria Lind 1000, Helga Dahlskog 20 EUR, Onämnd 500, Martin Wihlborg 750, Rikard Lindmark 250, Bjarte Edvardsen 100, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Onämnd 5000, Dan Erlandsson 1000, Ole Sandlin 500, Heidi Aho 600, Sverre Brandal 710 NOK, Helga Dahlskog 30 EUR, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Bo Tholander 750, Thomas Wahlgren 5000, Bjarte Edvardsen 200.

Jag blir rörd av ert stora stöd för biblisk tro och forskning! Gud vare tack! ”Han som kan göra långt mycket mer än allt vi ber om eller tänker oss genom den kraft som verkar i oss, hans är äran i församlingen och i Kristus Jesus, genom alla generationer i evigheters evighet. Amen” (Ef 3:20–21).

Red.

PS. *Stiftelsen Biblicum bedriver sin verksamhet med stöd av frivilliga gåvomedel. Enligt gammal praxis görs redovisning av influtna gåvor i tidskriften. Den som inte önskar att namnet ska offentliggöras kan notera detta vid inbetalningen t ex genom att i meddelandefältet skriva “Onämnd”. Uppgifter om gåvogivaren sparas inte på annat sätt.*

Gåva till tidskriftens läsare!

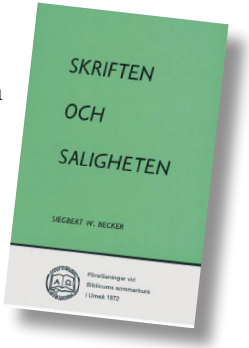

Biblicums styrelse har beslutat sända den grundläggande boken Skriften och saligheten till tidskriftens prenumeranter. Den som har boken från tidigare kan gärna ge det här exemplaret till en vän eller granne som förväntas uppskatta det goda innehållet. Det är ett enkelt sätt att sprida evangeliet!

Boken sänds inte till norska prenumeranter. Boken föreligger i norsk översättning som e-bok och den kan laddas ner gratis på www.luthersk-kirke.no/eboker/

Vill du ge ett bidrag till spridningen?

Portokostnaden för den här försändelsen är betydligt högre än vanligt. Tilläggsportot per kuvert är 10 kronor. Utrikes är tilläggskostnaden ungefär det dubbla. Vill du sända ett extra bidrag på valfritt belopp är vi mycket tacksamma. Bokens försäljningspris är 40 kronor.

Uppgifterna om bankkonton m m finns på omslagets insida men vi repeterar de viktigaste här.

Inom Sverige:

Bankgiro 251-4701
Swish 123 626 9633
Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718
BIC/SWIFT: HANDSESS

Ni känner ju vår Herre Jesu Kristi nåd. Han var rik men blev fattig för er skull, för att ni genom hans fattigdom skulle bli rika (2 Kor 8:9).

ISSN 0345-1453 Värnamo Ljuskopiering AB 2020